هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد چۆن دامەزرا؟
عەزیز مامڵێ

لەو چەند لاپەڕەدا پێداچوونەوەیەکی کورتدەکەین بۆسەر دامەزراندنی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد، لەدەرفەتێکی دیکە بەتێروتەسەلی ڕودەکەینەسەر ئەو پێکهاتە بەنرخە کە چەپکەگوڵی سەرسەوەتەی بزوتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد بوو.

سوپاس‌و پێزانینی خۆم ئاراستە ی برای بە ڕێزم کاك زانیار عومرانی دە کە م کە بە دڵفراوانی کاری پێداچوونە وە ی ئە و نووسراوە ی گرتە دە ست و بە هە ستی جوان، لێهاتوویی و خۆ پێوە ماندووکردنی زۆرگە لێك یارمە تیدام.

پێشەکی:
لەپاش شۆڕشی گەلانی ئێران لەساڵی ١٣٥٨، مێژوو پەیامێکی ئاراستەی کورد کرد: دەرفەتێك ڕەخساوە بۆ گەلی کورد ولەسەردەمێکی نوێدا خۆی دەبینێتەوە، ئاڵنگاری بەرچاو ڕووبەڕووی بووەتەوە.

دەبێ رزگاری بێت لەپەلهاوێژی داگیرکەران و دەستدرێژی زۆرداران. ڕۆڵەکانی کورد ئەشێ جارێك بۆ هەمیشە زرێ پڕگرێ و پتەوەکان لەبەریەك هەڵوەشینن، کۆتایی بەچارەڕەشی و ژیانی تاڵ بهێنن، چیدی مافەکانی نابێ پێ خوست بکرێ. بەوریایی و لێهاتوویی و یەکگرتوویی لێکدانەوە و تێکخرانەوە بکەن بۆ بەرەنگاربوونەوە لەگەڵ دەسەڵاتی نوێ کە درێژەپێدەری دەکات لەسیاسەتەکانی سەردەمی پێشوو.

ڕۆژگاری دژوارو ئەستەمیان لەبەرە، بەزیتی وردبنەوەو ژیرانە لێی بکۆڵنەوەو نەچنە ژێر گوشاری ئەوانە کە بوون و کەسایەتیی و ناسنامەی کورد و کۆمەڵگای کوردستان ناپەژرێنن. کورد ڕاستییەکی مێژویی و سیاسییە، کورد هەم فاکتەرە هەم ئاکتەر بۆ درێژەپێدانی شۆڕشی ئێران و ڕزگار کردنی لەداکەوتن. مێژوو هەروەها ئەرکێکیشی بۆ دەستنیشان کردبوو: یەکیەتی و یەکدەنگی .

گەلی کورد لەگەڵ پرانی گەلانی ئێران شۆڕشی دژ بە دیکتاتۆڕییان گەیاندە ئاستی سەرکەوتن، بەڵام بەتەنهاییو بەپشتگیری هێزی چەپو دیموکراتو ئازادیخوازی ئێران ڕاپەڕینێکی نوێی گرتەدەست، ناوەرۆکی سەرەکی لەم ڕاپەڕینەدا ڕەوتو ڕوداوێکی تازەبوو، دیاردەیەکی جیاواز بوو، لەئێرانی پاش شۆڕشی ٥٧دا دوو ناوەند بەرچاو دەکەوت: ناوەندی ڕوحانیەت کە بناغەی حوکمڕانی لەسەر شەریعەتی ئیسلام دادەمەزراندو لەئیسلامی سیاسیدا سەرمایەی وەگەڕدەخست، لەبەرامبەردا ناوەندی کوردستان بوو کە بڕوای بەعلمانییەت (سیکۆلاریزم) بوو، لەمافە بنەڕەتییەکانو ئازادیو دیمۆکراسی دەڕوانی.

هەر دوو لەو ناوەندانە خەریکی ڕێکخستن و بەجێگەیاندنی نەخشەڕێگاکانیان بوون، بەڵام دووهەمیان بەڕەتکردنەوەی بەرنامە و پێکهاتە و دامەزراوەکانی یەکەم دەوری دەبینی. لایەنی کورد لەڕێواری سیاسیدا بەرامبەر بە ستروکتورە ئیسلامییەکانی دەوڵەت کە لەسەر بنچینەی نابەرابەری پێکدەهات و نێشاندەری زاڵبوون بەسەر ڕەهەندەکانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی بوو چۆکی دانەدا، ڕاوەستا و ململانێ کرد و شێتیی و دێوانەیی و جنوونی دەسەڵاتی نوێی بەرپرچ دایەوە. مێژووی ساڵەکانی ٥٧ و ٥٨ لێواولێوە لەتوندوتیژییەکانی حوکمڕانانی ئێران بۆ سڕینەوەی بەرهەڵستکارەکان. تایبەتمەندییەکانی ڕژیمی نوێ لەگەڵ دەسکەوتەکانی کوردستان

ئاشتیهەڵنەگر بوون. سیاسەتی ڕاگرتنی خەڵك لەژێر فەرمانبەری، دەست لەسەرچۆکدانان و گوێڕایەڵ کردن بۆ ئامۆژگارییەکان، کاردانەوەی نەبوو. سیستەمی دەستبەسەرداگرتن و پێشێلکردنی دەسکەوتەکان لەکوردستان سەری نەگرت. ڕق و تووڕەیی دەسەڵات لەم دۆخەی کوردستان لەسەرێك بۆ تۆڵەکردنەوە بوو، لەبەرێك بۆ کۆتاییهێنان بە عیلمانییەت.

بەم هۆکارانە بوو کە سیاسەتی دەسەڵاتی نوێ لەچوارچێوەی ئێتنۆسید Ethnocideدا شرۆڤەی بۆ دەکرا، سیاسەتێك کە لێهاتووتر بوو لەجینۆساید، بەرپرسان بڕیاریاندابوو کە ناسنامەی نەتەوەیی، فەرهەنگو بەتایبەت ئەو شارستانییەتە پێشکەوتوە کە لەڕاپەڕینی کوردستان چەکەرەی کردبوو، بنەبڕبکەن. گەلی کورد وریابوو: ڕووحانییەتی کورد خۆی لەدەستێوەردانی سیاسەت بەدور ڕاگرتو شەرعییەتی داخوازییەکانی کوردی کردە چرای ڕێگای داهاتوو.

پێکهاتە سیاسسیەکان بەهاکانی ئینسانی، نەتەوەییو دیمۆکراتییان کرد بەئامانجو ئۆبژێکتیڤ و لەگەڵ خەباتی دژ بەتۆتالیتاریزم و سەرەڕۆیی تێئۆکراسی ئێران تێکەڵاویان کرد. بەشداری لەبزووتنەوەی ڕزگاریخوازی نەتەوەیی لەکوردستان هەوڵ و هەڵمەتێکی پان و بەرین بوو بۆ بەجێگەیاندن و بەدەستەوەگرتنی مافی دیمۆکراسی و چارەنووس. نەتەوەی کورد پاڵنەری داخوازیی مافی چارەنووس بوو بۆ دیاری کردنی رژیمی سیاسی – حقوقی ناوخۆیی لەژێر دەستەواژەی خودموختاری. کورد یەکدەنگ و یەك وتار نوێنەرایەتی خۆی بەخشیبوو بەهێزە سیاسییەکان.

داواکاریی و کەڵکوەرگرتنی نەتەوەی کورد لەپرەنسیپەکانی مافی نەتەوەکان بۆ بەدەستەوەگرتنی چارەنووس دوو بەشی لەخۆ گرتبوو:

- دامەزراندنی سیستەمێکی حوکمرانی بۆ دابین کەردنی ئازادی ڕاستەقینە و دیمۆکراسیی بەشدارکردنی خەڵك لەهەڵسووڕاندنی کاروباری ئێران.

- پێگەیشتن بەمافەنەتەوەییەکان وەك کۆمەڵگایەکی خودموختار.

پێکهاتە سیاسییەکان لەڕوی سیاسییەوە تێکۆشانی چەندلایەنەو داواکاری جیاوازیان هەبوو، بەڵام کاتێك کوردستان کەوتەبەر پەلاماری سەربازی، کۆی ئەوانە دژ بەدوژمنکاریی دەسەڵات ڕابون‌و قۆڵیان هەڵماڵی بۆ بەرپەرچدانەوە. بەرخۆدانی سەربازی، ڕەوتی بزاڤی کوردی گۆڕی و لەو سەردەمەدایە کە خۆی لەبزووتنەوەیەکی ڕزگاریخوازیدا دەبینێتەوە. حیزب و ڕێکخراوەکان خەباتی هاوبەش لەئەستۆ دەگرن کەبریتییە لەپاراستنی خەڵك و دەسکەوتەکان و گەیشتن بەئامانجەکان.

بزوتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد لەئاستی نێونەتەوەییدا خاوەنی ماف‌و ئەرك بوو:

1- مافەکان:
- ماف بوو ئەوە کە لەدەستدرێژییەکانی دەوڵەتی ئێران بپارێزرێ‌و بۆی نەبێت پەیمانە نێونەتەوەییەکانی واژۆکراو لەژێر پێبنێت.

- سود لەپەیماننامە جیهانیەکان وەربگرێت بۆ پشتگیری‌و یارمەتی.

٢ - ئەرکەکان:
- پرەنسیپەکانی وەك بەها ئینسانی و حقوقیەکان رەچاو بکات .
- لەیەکەمیاندا ناکام ماوە، بەڵام لەبەشی دووهەمدا سەرکەوتوو بوو .

ـ لەو حاڵەتەدا لەبەرئەوە کە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازیی نەتەوەیی کورد چاوەدێری پرەنسیپە نێونەتەوییەکانی کردبوو، کۆمەڵگای جیهانی ئەرکی سەرشانی بوو کە هەڵوێست بگرێ بەرامبەر بە توندوتیژیی و دەستدرێژی دە وڵە تی ئێران بۆسەر ئازادی و مافەبنەڕەتیەکان، واتە ئەوهێرشە سەربازییانە کە بزاڤی کورد ڕووبەڕوویان ببوویەوە.

41ساڵ بەسەر دامەزرانی دەستەی نوێنەرایەتی گەلی کورددا تێپەڕدەبێ. پێکهاتەیەك کە لەسەردەمی خۆی و لە مێژووی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کورد لەڕۆژهەڵاتی کوردستان لەڕووی یەکدەنگی و یەکگرتوویی هێزەکانی کورد دیاردەیەکی بێوێنە و بێهاوتا بوو و کاردانەوەی لەئاستی سیاسی وکۆمەڵایەتی لەسەر کۆمەڵگای کوردستان بەرچاوە.

جێی خۆیەتی لەدۆخی ئەوڕۆ ئاوڕێك بدەینەوە سەر :
ـ چۆنیەتی دامەزرانی ئەو ڕێکخراوە یەکگرتوویە، چاوخشاندنێک بەبارودۆخی مێژوویی، سیاسی و کۆمەڵایەتی کوردستان و ئێران،

ـ پێکهێنەرو پێکهاتەکان، هەوڵەکان و چاوپێکەوتنەکانی پێشووی نێوان هێزەکانی ئەو سەردەمەی کورد، هەڵوێستەکان و لێکدانەوەکانیان،

ـ هەڵوێست وهەڵسوکەوتی بەرپرسانی هەیئەتی تایبەت بەپرسی کورد،

ـ دەسکەوتەکان.

هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد لەچ دۆخێکدا دامەزرا؟

لەپاش ڕوخانی رژیمی پاشایەتی لەئێران، بەشی ئایینی و ڕووحانیەتی ئێران بەسەرۆکایەتی ڕوح الله خومەینی باڵیان خستەسەر دامودەزگاکانی کارگێڕی، سیاسی، ئابووری و میدیایی و خێرا دەستیان داگرت بەسەر دەسەڵاتەکان. دامەزراندنی کۆماری ئیسلامی و بونیادنانی شەریعەتی ئیسلام وەك بنچینەی دەستوور و یاسا بۆ رژیمی سیاسی، ئیداری و حقوقی نەك هەر بۆ ئێران بەڵکوو بۆ ولاتانی ئیسلامیش بوو بەستراتێژییەکی درێژخایەن لەلایەن مەلاکانی شیعەوە.

لەکوردستان بەهۆی بەرزبوونەوەی هۆشیاری نەتەوەیی و هەبوونی ڕابردوویەکی پڕ لەخەباتی ئازادیخوازی بۆ بەدەستەوەگرتنی مافی دیاری کردنی چارەنووس، کەشوهەوای سیاسی، داخوازییەکان، تێکەڵاوی و پشتگیری خەڵکی کوردستان لەخەباتی حیزب و ڕێکخراوە سیاسیەکان جیاوازی بەرچاوی بوو لەگەڵ بەشەکانی دیکەی ئێران، ئەو جیاوازی و تایبەتمەندییانەی کوردستان ببوو بەهۆی پشتگیری و پشتیوانی و جێگەی بڕوا و هیوا بۆ ئازادیخوازانی ئێرانیش.

ئامانج و ستراتێژی کورد بریتی بوو لەخۆخاوەنی و خۆبەڕێوەبەری، بەڵام ئیسلامیە توندڕەوەکانی بەحکومەت گەیشتوو سیاسەت و دینیان تێکەڵ کرد. خومەینی زۆرجاران دەیگوت کە خەبات بریتییە لەچالاکی وتێڕوانینی ئیسلامی ودینی .ئازادیخوازانی ڕاستەقینە لەئێران و لەکوردستان خوازیاری ئەوە بوون کە بۆ پێچانەوەی لاپەڕە ڕەشەکانی سەردەمی حکوومەتەکانی دیکتاتۆڕی قاجار و پەهلەوی دەستوورێك لەسەربنەمای پرەنسیپە دیمۆکراتیەکان دابمەزرێت و سیستەمێکی سیاسی بێتە سەرکار و قەوارەیەکی سیاسیی پلورالیست(فرەڕەنگ)، دادپەروەر و لاییك بۆ دەستەبەرکردنی یەکسانی مافەکانی ژن و پیاو، بەفەرمی ناسینی مافی دیاری کردنی چارەنووس و عەدالەتی کۆمەڵایەتی لەئێرانێکی دیمۆکراتیك بێتە ئاراوە .

ئەگەر لەسەرانسەری ئێران خەڵك خێرا تووشی بەرتەسكبوونی ئازادییەكان و زەخت و فشار و سەرەڕۆیی حكوومەتی نوێ بوونەوە، لەكوردستان كەشوهەوایەكی ئازاد دەستەبەر بوو و بیری ئازادیخوازی و پاراستنی دەسكەوتەكان بەردەوام تەشەنەی ئەسەند. گەلی كورد و ڕێكخراوە سیاسییەكان بۆیان گونجا لێكدانەوەیەكی وردی زانستیانە لە چییەتی دەسەڵاتی تازەپێگەیشتوو شرۆڤە بكەن. لەكوردستان جەماوەری خەڵك لەگشت شار و ئاواییەكان، بەدەربڕینی ئیرادە بۆ ئازادی و مافی چارەنووس لەچوارچێوەی خودموختاری و هەروەها بۆ دادپەروەری كۆمەڵایەتی دەستیان بەچالاكی وتێكۆشانێكی بەربڵاوی جەماوەری كرد و ئازایانە سەرەتای بزووتنەوەیكی نوێیان گرتەدەست، ئەگەر ڕێكخستنی كۆمەڵەی ژك و دامەزراندنی حیزبی دیمۆكراتی كوردستان و بەتایبەت ڕاگەیاندنی كۆماری كوردستان دەستپێكی مۆدێرنیتەی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی كوردستان بوو، بەشداربوونی تێكڕایی خەڵكی كوردستان لەشۆڕشی دژ بەدیكتاتۆڕی پاشایەتی و پاشانیش ڕاپەڕاندنی بزووتنەوەیەكی شۆڕشگێڕ و نەتەوەیی سەرەتای سەرهەڵدانێكی نوێ و دووورودرێژ بوو. سێ جیل و نەوەی كورد تێكەڵاوی ئازادیخوازیی و داواكاریی مافە ڕەواكانی نەتەوەی كورد بوون و ئێستاش خەباتی سیاسی و مەدەنی بەردەوامە بۆ گەیشتن بەداخوازییەكان .

لەپاش شۆڕش دوو بەرە لەئێران لەگەڕدا بوون: لایەنگرانی دامەزرانی كۆماری ئیسلامی و باوەڕپێكراوان بە بەها ئینسانی و جیهانی ودیمۆكراتییەكان، زێدەگۆیی نییە ئەگەر بڵێین كۆمەڵگای ئەو وەختەی ئێران دوو جەمسەری بوو: قۆم و تاران لەدیوێك، كوردستان دیوەكەی دیكە .

لەڕاستیدا کێشەی سەرەکی نێوان خومەینی وحکومەت و شووڕای ئینقلاب لەگەڵ کوردستان کێشەی دۆکترین بوو:
ـ لەکوردستان ویستی خۆخاوەنی و خۆبەڕێوەبەری لەئارا دابوو، لەقۆم و تاران چەمکی یەکڕیزی ئیسلامی .

ـ لەکوردستان باس لەمافە بنەڕەتییەکان و ئازادی و دیمۆکراسی دەکرا، لە تاران و قۆم لە ویلایەتی فەقیە.

ـ لەکوردستان باس لەئەسڵی جودایی دین لە دەوڵەت دەکرا، لەتاران و قۆم لەئیسلامیزم . زیندوویاد مامۆستا شێخ عیزەدینی حوسێنی دەوری گرنگ و بەرچاوی بوو بۆ ئەوە کە پێشنویژەکانی کورد خۆیان بەدوور ڕابگرن لەخۆڕادەست کردن بە بیر و ئێدەئۆلۆژی ئیسلامی سیاسی.

ـ لەکوردستان داوای دابین کردنی ئازادیە دیمۆکراتیەکانی کەسیی و کۆمەڵ دەکرا، لەقۆم و تاران ڕیزگرتن لەهەریمی ئیسلامی.

ـ لەکوردستان تێکۆشانێکی بەرفراوان لەگۆڕێدا بوو بۆ بۆ دامەزراندنی کۆماری دیمۆکراتیك، لەقۆم و تاران هەوڵی بەربڵاو لەئارادابوو بۆ ڕاگەیاندنی کۆماری ئێسلامی.

ـ لەقۆم و تاران خۆیان بە"حق" دەزانی و کوردستان بە"باگل."

ـ لەکوردستان بڕوا لەسەر ئەوە بوو کە بۆ پێشگرتن و ڕێگرتن لەدووپاتبوونەوەی سیستەمی حوکمرانی دیکتاتۆری لەئێران، جیابوونەوە و سەربەخۆیی سێ ناوەندی دەسەڵات وەك داد Judiciaire, : یاسادانان : Lésilatif و کارگێڕی : Eexécutif

مەرجی سەرەکی دیمۆکراسییە، لەقۆم و تاران وەلی فەقیە سەرۆکایەتی بەڕیوەبردنی ئەو ناوەندانەی دەگرتەدەست.

ـ لەکوردستان جەختیان لەسەر کۆتاییهێنان بەچەوساندنەوەی چینی کرێکار و زەحمەتکێش دەکرد، لە قۆم و تاران لە"مستچعف" قسە دەکرا و بەربەرەکانیان دەکرد لەگەڵ مافی دەربڕینی ناڕەزامەندی لەلایەن کرێکاران و زەحمەتکێشان، مافی خۆپیشاندان، دامەزراندنی شووڕا و سەندیکا و گشت مافە کرێکارییەکان.

ـ لەکوردستان هەول دەدرا بۆ یەکیەتی و یەکڕیزی لەناو گەلانی ئێران، لەتاران و قۆم بۆ جیهانی ئیسلام بەتایبەت شیعە.

ـ لەقۆم و تاران یەکسانی جێندەری و هەروەها میللەتیان ڕەد دەکردەوە، واتە نیوەی کۆمەڵگە و بەشێك لەجوگرافیای ئێران، لەکوردستان بۆ بەرابەری مافەکانی نێوان ژن و پیاو و هەروەها لەنێوان نەتەوەکانی ئێران درووشمیان دەدا .

ـ لەقۆم و تاران شەڕیان هەڵدەگیرساند و توندوتیژیی و تۆوی لێکدابڕانیان دەچاند و خۆیان تەیار دەکرد بۆ وروژاندنی هەڵمەتی سەربازی، لەکوردستان هەولیان دەدا بۆ پەرەپێدانی ئاشتی و دۆزینەوەی ڕێگای سیاسی و دیالۆگی ئاشتیخوازانە بۆ چارەسەری پرسی کورد .

ـ لەکوردستان پشتگیری لەگەشەپێدانی فەرهەنگ وهونەر بەگشتی و هونەری مۆسیقا بەتایبەتی دەکرا، لەتاران و قۆم فەرهەنگ وەك " نهی از منکر" دەنرخێندرا و " مۆسیقا " حەرام" دەکرا.

دەسەڵاتی نوێی ئێران زوو هەستی بەو جیاوازیە سەرەکیانە کرد لەنێوان کۆمەڵگای کوردستان و قۆم و تاران و ئەمەی وەکوو هەڕەشە لەسەر خۆی دەبینی. هەربۆیە هێندەی پێنەچوو گەلی کورد بەتایبەت لەسۆنگەی هەڵگرتنی داوای یەکسانی مافە نەتەوەییەکان و ئازادیخوازی و هەروەها پەیوەندی لەگەڵ بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی ئێران، کەوتە بەر پەلاماری چەواشەکاری و ڕاگەیاندنی ژاراویی و پڕۆپاگاندەی بەرپرسانی حکوومەتی نوێ. فشار و زەبروزەنگ و تەوژمی ڕاگەیاندنە چەوت و نالەبار و پڕ لەدرۆ و بوختانیان بەمەبەستی ڕێخۆشکردن بۆ ئاستی هێرشی سەربازی ڕێك دەخست.

ویلایەتی فەقیهی خومەینی، بەخۆی و"شووڕای ئینقلاب "و حکوومەتی کاتی، دوو شەڕیان بەسەر کوردستاندا سەپاند :

١ -شەڕی چەواشەکاری:
هەر لەڕۆژەکانی یەکەمی پاش تێکشکانی دەسەڵاتی پەهلەوی، شاڵاو و شەپۆلێکی بەرفراوان و توندی ڕاگەیاندن دژ بەبزاڤی کورد هاتە ئاراوە کە بەتەواوی بێبنەما و بۆش بوو. سەرەتا بەقسە بۆ کوردهەڵبەستن، تاوانبار کردن، تۆمەتبارکردن، درووست کردنی ترس و دڵەڕاوکێ، هەڕەشەوگوڕەشە و هەڵسەنگاندنی هێزە سیاسیەکان وەك "دژ بەشۆڕش" دەستیان پێکرد. هەر وەك بەرپرسانی ڕژیمی شا و لەشێوەی ناسیۆنالیستە ئێرانیەکان بۆململانێ و مشتومڕ لەگەڵ خوازیاریەکانی کورد، تاوانی جیاییخوازیان ئاراستەی کورد و بزووتنەوەی کوردستان دەکرد. سانسۆر و تێکدەری لەناو ڕادیۆ و تەلەڤیزیۆن بۆ بەلاڕێدابردنی بیروڕای گشتیی لەسەر ڕاستیەکانی سەر کوردستان چێشتەخۆشکەی لێدوانەکان و ڕاگەیاندراوەکان و وتاری مەلاکانی سەربە دەوڵەت لەنوێژەکانی هەینی بوون. ئەوانە هەڵیاندەکوتایە سەر نوێنەرانی ڕاستەقینەی نەتەوەی کورد واتە

ڕێکخراوە سیاسییەکان و کەسایەتییە خۆشەویستەکانی ئایینی و سیاسی کورد .

ئەمە شەڕی یەکەم بوو و گەلێك ناهاوسەنگ و لەڕاستیدا یەکلایەنە بوو، لەبەرئەوە کە میدیای سەربە دەوڵەت بەتەواوی لەبەردەست بەرپرسانی دەوڵەتدا بوو، هێچ ئیمکان و ئەگەرێك بۆ نوێنەرانی کورد ئامادە نەبوو بۆ سڕکردنەوە و پووچەڵ کردنەوەی هۆنراوە ناڕاستەکان و فڕوفیشاڵی هەڵبەستراو دژ بە ئەزموونی گەلی کورد. ڕاستە کە هێزی دیمۆکرات و چەپ و پێشکەوتنخواز لەئێران پاڵپشتی سەرهەڵدانی کوردستانیان دەکرد و لەچاپەمەنیەکانی خۆیان دەستیان پێکردبوو بە پشتگیری لەکورد و تێکۆشان بۆ وەدرۆخستنەوەی لێدوانی کاربەدەستان و پڕۆپاگاندە میدیاییەکانی سەربە دەوڵەت، بەڵام بەبەراوەرد کردن لەگەڵ هەوڵەکانی بەرپرسانی دامودەزگا دەوڵەتییەکان بۆ دژایەتی بەرامبەرکورد و ئیمکاناتێکی بەرفراوان کەلەبەردەستیاندا بوو، فرە کەم و کورت بوو .

دوکتور عەبدوالڕەحمانی قاسملوو وتەبێژی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد لەدانیشتنی گوتوبێژی ٢٠ ی سەرماوەزی ٥٨ دا ئەو بابەتەی هێنایە گۆڕێ و بەگوێی هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت بۆ پرسی کوردی هەڵکێشا:

" ڕادیۆو تەلەویزیۆن لەدەست دەوڵەتدایە، چەند مانگان ئێمەیان خستەژێر کەملوتفی، بەڵام ئێمە چکۆلەترین ئیمکانمان نەبوو بۆ ئەوە کە دیفاع لەخۆمان بکەین. بەپێی عەداڵەت و ئینساف ناکرێ ڕادیۆ و تەلەویزیۆن هەر لەئیختیارهەیئەتی تایبەت دابێ، چ دەبێ ئەگەر بۆ ماوەیەکی کورتیش بێ ئێمەش بتوانین سوودی لێوەربگرین و ماف و ئیجازەمان ببێت کە داخوازییەکانمان لەچوارچێوەی کۆماری ئیسلامی، لەناو وڵاتی خۆشەویستمان بۆ خەڵك ڕوون بکەینەوە؟"

٢ -شەڕی سەربازی :
لەپلەی یەکەم شەڕی ڕەوانی حکوومەت زەمینەی خۆش دەکرد بۆ بەرنامەداڕشتن بۆ داگیرکردنی کوردستان. ئەمجارە دەوڵەتی تازەپێگەیشتووی ئێران شەڕیکی سەربازی بەسەر گەلی کورد داسەپاند، هیزە سیاسیەکانی کورد ناچارکران دەست بۆ چەك بەرن و پاراستنی ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئامانجەکانی کورد و بەتایبەت بەرگری لەهێرشە بەربڵاوەکانی پاسدارانی رژیم بگرنە ئەستۆی خۆیان.

ئەوە کە کۆمەڵگای کوردستان خاوەنی چەند هێزی سیاسی بوو دەرفەرت و شانسێکی گەورە بوو بۆ بەرەنگاربوونەوەی سەربازی و ململانێ سیاسی لەگەڵ حکوومەتی تاران و دەسەڵاتی قۆم. دەرەتانێکی لەباری دیکە بوو بۆ بەربەرەکانی لەگەڵ حکوومەت، کورد خاوەنی ئامرازی خۆپاراستن بوو، بەتێڕادیوی لەئەزموونەکانی ڕابردو و تێڕامان و وردبوونەوە لەچییە تی بەرپرسان و حوکمڕانانی ئێران لەتاران و قۆم دەستی داگرتبوو بەسەر چەك وتەقەمەنی هەندێك لەبنکە و بارەگا و پادگانە سەربازییەکانی رژیمی پێشوو بەتایبەت پادگانی مەهاباد کە دەسکەوتێکی بەرچاو بوو .

ڕوو لەشەڕکردن لەلایەن بەرپرسانی تاران و قۆم سەلمێنەری ئەو بەڵگە و بۆچوونە بوو کە ئەوان بەعەقڵییەتی خۆیان بڕیاریان داوە بۆسەر بزووتنەوەی کوردستان. چەواشەکاریە سەرەتاییەکان و تەوژم و هێرشەبەر بڵاوەکان کەئاوێتەی ئێعدامەکانی کەموێنە بوو، دەرخەری ئەو ڕاستیە بوو کە بڕیاردەرانی قۆم و تاران لەشوورای ئینقلابەوە بگرە هەتا حکوومەتی کاتی ساغ بوونەوە بۆ تێکڕماندن و خاشەبڕکردنی بزووتنەوەی کورد، ڕاهێنەر و بناوانی تەواوی ئەو بیروبڕوا و بڕیارانەش، ئامۆژگاریە شەخسییەکانی خومەینی بوو .

شەڕی سێ مانگە
"شەڕ لەپاوە دەست پێدەکا. بەشێکی زۆر لەشار دەکەوێتە دەست هێزە کوردییەکان. چەمران فەرماندەی هێزەکانی پاسدار لەمەقەری ژاندارمریدا گەمارۆ دەدرێت.

٢٨ ی گەلاوێژی ٥٨ چەمران بە ڕەمزێك ئەو شکستە بۆ خومەینی دەنێرێ و ئەویش هەر لەو ڕۆژەدا جیهاد بەدژی کورد ڕادەگەیەنێ. (کارێك کە نە بەدژی رژیمی شا کردی و نە دواتریش بەدژی سەددام) لەهەموو لایەکەوە هێزی سەربە مەلاکان خۆیان دەگەیننە پاوە. کورد لەبەر نەبوونی فەرماندەیی و یەکگرتوویی، پاشەکشە دەکەن . شەڕی سێ مانگە بەرپا دەبێ.

شەڕی سێ مانگە بەکوشتوبڕ دەستی پێکرد. لە٢٨ ی گەلاوێژی ٥٨ خەڵخاڵی لەپاوەدا ١٢ دەستبەسەرکراو حەوت کەسی ئێعدام کرد. دیسان هەر لەو ڕۆژەدا فەرمانی هێرش بۆسەر سنە بەبیانووی بەبارمتەگرتنی ژنانی موسڵمان لەلایەن خومەینییەوە دەرچوو. ئەو هەواڵە درۆیە لەلایەن دەفتەری موفتیزادەوە دەرچوو. کۆمەڵە و فیدایی لەبەیانییەکدا داوای خۆڕاگریان لەخەڵك کرد و خۆشیان تێیانتەقاند وهەڵاتن و شاریان بەبێ تەقە بەجێهێشت. مفتیزادە لایەنگرەکانی بۆ ناساندن و بەگرتندانی لاوەکانی سنە ناردە یارمەتیدانی داگیرکەران.

٣١ی گەلاوێژ هێرش بۆ زانکۆی تاران و ڕێپێوان بەدژی کوردستان.
٣ی خەرمانانی ٥٨ نۆ کەس لەمەریوان ئێعدام کران.
٤ی خەرمانانی ٥٨ لەسەقز پێشمەرگە بەرەنگاری هێزەکانی حکوومەت دەبنەوە، بەڵام زۆر ناخایەنێ شار داگیر دەکرێ.
سەربازخانەی سەردەشت بەبێ تەقە لەلایەن حدکا و کۆمەڵەوە چەك دەکرێ.

٥ی خەرمانانی ٥٨ ئێعدامی ١١ کەس لەسنە.
٦ێ خەرمانانی ٥٨ ئێعدامی ٢٠ کەس لەسەقز
١٢ ی خەرمانانی ٥٨ مەهاباد لەلایەن ئەرتەش و پاسدارەوە داگیر کرا.
١٣ ی خەرمانانی ٥٨ بانە پاش ٧ سەعات بەرگری لەلایەن هێزی ئەرتەشەوە داگیرکرا" .

کتێبی سەفەری خەیاڵ، تەیفووربەتحایی، ل ٩٦- ١٠٠
ڕوداوەکانی شەڕخوزانەو شەرفرۆشانەی دامودەزگای دەوڵەتی کە بەشێوەی کرۆنولۆژی لەسەرەوە تۆمار کراوە ڕاستییەك ئاشکرا دەکا، پرسی کورد ئەشێ بەشیوەی سەربازی تەعامولی لەگەڵ بکرێ، تەواوی بەرپرسانی رژیم بەمەلا وغەیرەمەلا لەسەر ئەوە ساغ ببوونەوە کە تەنیا ڕێکار بۆ بەرەنگاربوونەوە لەگەڵ دۆخی کورد ڕێواری نیزامییە .

ئەگەرهێزە دەوڵەتیەکانی ئێران لەسەرەتای داسەپاندنی شەڕ بەهۆی ئامادەکاری پێشوەختە توانیان بەتوندوتیژی وهێرشی بەربڵاو و دڕندانەی پاسدار و ئەسکەری حکوومەت دەست دابگرن بەسەر شارەکانی کوردستان، هێندەی پێنەچوو کەهێزی پێشمەرگە لەپاش خۆڕێکخستنەوەی خێرا قۆڵیان هەڵماڵی بۆ بەرەنگاربوونەوە و بەرپەرچدانەوەی هێرشەکان و دەستدرێژییەکان.

ورەی بەرزی هێزەکانی سیاسیو سەربازیی کورد لەلایەكو پشتگیری خەڵك لەلایەکەی دیکە هەلو دەرفەتێکی فرە لەباری ڕێکخست بۆکۆتاییهێنان بەهێرشو داگیرکەرییەکان. ئینجا پەلاماردانو شاڵاوبردن بۆسەر پاسدارو ئەرتەش دەستی پێکرد، خەڵکی شارەکانی کوردستانیش بەسۆزداریو پشتگیری تەواو لەپێشمەرگە و ڕێکخراوە سیاسییەکانی کورد، ڕێبازی سیاسییان گرتەبەر و دەستیان

بەهەڵمەتێکی مەدەنی کرد بۆ فشارهێنان بۆ سەر دامودەزگا دەوڵەتییەکان.

لەکۆتایی سێ مانگ بەرگری وهێرش، پێشمەرگە تەنگی بەهیزەکانی دەوڵەت هەڵچنی، ئەوانە زەبروزەنگی زۆریان بەرکەوت و هیزی پێشمەرگە زاڵ بوو بەسەر ناوچەکان و چالاکی سیاسی لەناو شارەکان دەستی پێکردەوە .

دۆخێکی چەقبەستوو لەبەردەم دەوڵەت دابوو، هەوڵە نەزۆکەکان بۆ ڕاونان و سەرکوت کردن سەریان نەگرت وهێرشەکان بەریان پێ گیرا. دەرکەوت کە خەڵکی کوردستان تا چ ڕادەیەك ناڕازین لەسیاسەتەکانی سیاسەتگێڕانی حکوومەت و سیستەمی ستەمکاری و بەتایبەت توندوتیژیی و شەڕەکان.

بۆ خۆدەربازکردن لەو ڕەوشە، خومەینی لەڕۆژی ٢٦ خەزەڵوەری ١٣٥٨ پەیامێکی بڵاو کردەوە، ئەوە سێهەمین پەیامی خومەینی بوو بۆ کوردستان، یەکەمیان لەنۆفل لۆشاتو لەفەرانسە، بۆ پێشکەشکردنی سپاس و پێزانین لەبەشداریکردن و چالاکبوون و خۆبەختکردن و قوربانیدانی خەڵکی کوردستان لەشۆڕشدا، دووهەمیان فەرمانی جیهاد دژ بەشۆڕشگێرە سپاس لێکراوەکانی پێشوو، سێهەم پەیام بۆ دەربڕینی پەرێشانی و پەشیمانی لەداسەپاندنی شەڕ و زەمینەخۆشکردن بۆ وتووێژ. ئەمجارە وەك ئەوە کە نە بای دیبێت و نە بۆران، ڕایگەیاند کە ناحەزان هەواڵی ناڕاستیان لەپێش داناوە و شۆفار دووزمانیان کردووە. لەڕاستیدا ئەوە یەکەمین جامی ژاربوو کە ڕێبەری ئیسلامیستەکانی ئێران هەڵیلووشی.

پێکهاتنی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد

وا باشە ئاوڕیك بدەینەوە بۆسەر جموجۆڵەكانی پێشوو كە لەناو هێزە سیاسیەكانی كورددا دامەزرابوو، بەڵام سەری نەگرتبوو.

كاتێك بنكە و بارەگای بەڕێوەبەری حیزب و ڕیكخراوە سیاسیەكانی كورد جووڵەیان پێ كرا و گەیشتنە سەرشاخ و كێوەكانی كوردستان، لەو سەردەمەدا پێگەی هێزە سیاسیەكانی وەك یەكیەتی نیشتمانیی كوردستان، حیزبی شیوعی عیراق و حیزبی سۆسیالیستی كوردستان بەڕیبەرایەتی دوكتور مەحمود عوسمان و كاك ڕەسووڵ مامەند لەناوچەی تووژەڵ جێگیر ببوون. ئەوەش لەخۆیدا ڕاكێشەر بوو بۆ هێزەكانی كوردی ڕۆژهەڵاتی كوردستان بۆ ئەو شوێنانە بەتایبەت بۆ كۆمەڵە كەپەیوەندی چڕوپڕ و هەمەلایەنەی لەگەڵ یەكیەتی نیشتمانیی كوردستان دا هەبوو، كۆمەڵە زۆر زوو لەوێ دابەزی و حیزبی دیمۆكراتیش بەتایبەت مامە غەنی بلووریان چەند ڕۆژێك لەو بەشە گیرساوە. دەفتەری مامۆستا شێخ عیزەددینیش سەرەتا هەرلەو جێیە نیشتەجێ بوو.

دانیشتنی یەكەمی توژەڵ:
كۆمیتەی ناوەندی حیزب گوێزراوە بۆ ئاشی پشكاوێ. ئەو وەختە من وەك ڕاوێژكاری كۆمیتەی ناوەندی حیزب، بەرپرسیارێتی پەیوەندیە گشتییەكانی حیزب و بەڕیوەبردنی دەبیرخانەی كۆمیتەی ناوەندیم پێ سپێردرابوو و بۆ گشت چاوپێكەوتنەكان لەگەڵ سكرێتێری یەكەمی حیزب دوكتورعەبدوالڕەحمان قاسملوو هاوڕێییم دەكرد. ڕۆژێك پەیامێكمان لەلایەن بەڕێوەبەری كۆمەڵە و دەفتەری مامۆستا شێخ عیزەددین بەدەست گەیشت. لەو پەیامەدا داوایان كردبوو كە دانووستاندن و هەڵسەنگاندن بكەین بۆ ڕێكخستنی پاراستنی سەربازی هاوبەش دژ بە پەلامارەكانی دەوڵەت. زیندوویاد دوكتور قاسملوو لەگەڵ پێشوازیكردن لەو بیرۆكە، ئەركی بەشداریكردنی پێ سپاردم.

یەکەمین کۆبوونەوەمان لەدۆڵی تووژەڵە ناسراو بەدۆڵی ئەحزاب بەجێ گەیشت. کاك فاتێح شیخ الاسلامی کە ئەو وەختە دەفتەری مامۆستا شێخ عیزەددینی بەڕێوە دەبرد وهەروەها کاك شوعەیب زەکەریایی وەك نوێنەری کۆمەڵە بەشداری چاوپێکەوتنەکە بوون. نوێنەری ڕێکخراوی چریکە فیدایەکانی گەلی ئێران لەو کۆبوونەوەدا بەشدار نەبوو، بەڵام هیچ مەبەستێکی تایبەتی هۆکاری ئەو ئامادەنەبوونە نەبوو، تازە شارەکان چۆل کرابوون، دۆخەکە شپرزە بوو ڕێکخراوەکان هێشتا لەشوێنێکی تایبەتدا جێگیر نەبووبوون. دەست نەدەگەیشتە هەمووکەس بۆ پەیوەندیگرتن. ئێمە بۆ نموونە چەند ڕۆژان پەیوەندییەکانمان لەگەڵ کۆمیتەی ناوەندی حێزب پچڕابوو .

لەپاش باسێکی چروپڕ لەسەر ڕەوشی پێکهاتوو لەئەنجامی شەڕی داسەپاوی دەوڵەتی ناوەندی بۆسەر کوردستان، بەشداربووان باوەڕی تەواومان بەوە بوو کە بۆ بەرەنگاربوونەوە لەبەرامبەر دەستدرێژییەکانی هێزی داگیرکەر و دژ بەشۆڕشی گەلانی ئێران، هاوبیریی و هاوکاریی لەکۆی بوارەکاندا پێویستە، بەدیاریکراویش لەبەشی ڕێکخستنی بەرخۆدان و بەرگریی سەربازی .

جەخت لەسەر ئەوە کرا کەپێکهاتەیەکی سەربازیی یەکگرتوو بەمەبەستی پاراستن لە دەسکەوتەکان، لەبەرژەوەندییەکان و لەگیان و ماڵی خەڵکی کوردستان ئەرکی حاشاهەڵنەگری هێزەکانی کوردستانە.

بڕیاردرا نوسراوێك ئامادەبکرێ بۆ واژۆکردن‌و ڕاگەیاندن وەك سەرەتای هاوکاری. کاك فاتێح ئەو هەنگاوەی خستەسەر شانی خۆی و ڕۆژی دوایی گەڕامەوە بۆ تووژەڵ و چاوم بەپێشنووسی ڕاگەیەندراوەکە کەوت. خاڵی بەهێزی ئەو مەتنە ئەوە بوو کەبزاڤی کورد ی وەك بزووتنەوەی بەرگری کوردستان - جنبش مقاومت کردستان- خویندنەوەی بۆ کرابوو. تییدا هاتبوو کە" ئەمپریالیزم و

ئیسرائیل خەریکی ئاژاوەنانەوەن لەئێران و گەلی کوردیش لەو دەستێوەردانانە زیانی بەردەکەوێ".

من بەئاشنابوون بەسیاسەتی ڕێبەرایەتی حێزب، خۆم لەواژۆ کردن پاراست و بەرهەڵستکاری خۆم سەبارەت بە و بە شە لەمەتنی پێشنووسی ڕاگەیەندراوەکە دەربڕی و سەرەڕای ئەوە کە سکرێتێری حیزب و ئەندامانی دەفتەری سیاسی ئیختیاری تەواویان بۆ واژۆکردن بۆ من لەبەرچاو گرتبوو، گوتم ئەشێ ئەم مەتنە پێشکەشی هاوڕێیان و ئەندامانی بەڕێوەبەری حیزب بکەم. کاتێك گەڕامەوە بۆلای دەفتەری سیاسی حیزب، دوکتورقاسملوو لەپاش خوێندنەوەی پێشنووسی ڕێککەوتنەکە گوتی باسی ئەمپریالیزم بەجێیە، بەڵام پێویست ناکا ئیسرائیل لەپەنای دابنێین لەبەرئەوە کە ئێمە پێمان وانییە کە ئەو دەوڵەتە دەوری هەیە لەشەڕی کوردستان، پێشنیازی حیزب ئەوەیە کە ناوی ئیسرائیل هەڵبگیرێت، ئینجا ئێمە واژۆی دەکەین .

ڕۆژی سێهەم گەڕامەوە بۆ تووژەڵ و بۆچوونی دەفتەری سیاسیم پێ ڕاگەیاندن، کاك فاتیح و کاك شوعەیب هەڵوێستی ئێمەیان بەدڵ نەبوو و ئامادەش نەبوون دەستتێوەردانی مەتنەکە بکەن و ناوی ئیسرائیلی لێ دەرباوێژن. باسەکانمان بێئەنجام ماوە و کۆبۆونەوەکان کۆتاییان پێهات و ئۆرگانی ستادی سەربازیی هاوبەشمان بۆ دانەمەزرا. دوایی بیستمانەوە کە ئەو لایەنانە بڵاویان کردبوویەوە کە ئێمە وەك حێزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران، لایەنگریمان لەسەهیۆنیزم کردووە و ئامادە نەبووین پشتگری لەبزووتنەوەی ڕزگاریخوازی گەلی فەلەستین بکەین و داواکاری ئەوە بووین کەناوی یەکیەتی سۆڤیەت بگونجێنین لەڕاگەیاندراوەکەدا وەك دەوڵەتێك کە لەوانەیە یارمەتیدەری کورد بێ. هەمووی ئەو لێدوانانە بێ ڕێچکەبوون، بەدڵنیاییەوە هیچ باسێك لەبزووتنەوەی فەلەستین نەهاتۆتە گۆڕێ و هیچ پێشنیار و باسێکیشمان لەسەر یەکیەتی سۆڤیەت نەکردبوو. من وەك شایەتحاڵێك بۆ مێژوو

لەسەر ئەو ڕاستیە مێژوییانە پێدادەگرم و ئێستاش لەپاش چڵ ساڵ هەڵوێستی حیزب فرە بەجێ و ئاقلمەندانە و بەرپرسیارانە ی دەزانم.

کۆبوونەوەی دووهەمی تووژەڵ :
چەند ڕۆژ دوای ئەو چاوپێکەوتنە نەزۆکە، بەدەسپێشخەری مامۆستا شێخ عیزەددین و کاك غەنی بلووریان و بەمیوانداری مام جەلال تاڵەبانی کۆبوونەوەیەك لەناوخێوەتی مام جەلال کە دەفتەری کاری بوو، بۆ دانووستاندن لەناو هێزەکانی کوردستانی ئێران پێك هات. مەبەست ئەوە بوو کە یەکگرتووییەك پێك بێت لەناو ئەم هێزانە کەبەشداری بزووتنەوەی بەرگری چەکداریی کوردستان بوون. بەشداربووان جگە لەمیوانداران، بریتی بوون لە: دوکتور قاسملوو، کاك عەبدوڵڵا موهتەدی و کاك شوعەیبی زەکەریایی لەکۆمەڵە، کاك فاتێح شیخ الاسلامی وەك دەفتەری مامۆستا، بهزاد کریمی ناسراو بەرەفیق مەمەد و کاك مینەی شیخانی لەڕێکخراوی چریکەفیداییەکانی گەلی ئێران-لقی کوردستان، کاك حەسەن ماوەڕانی و کاك مینەی چیرە، نووسەری ئەو چەند دێڕەش (عەزیز ماملێ) و کەسی سێهەم لەحیزبی دیموکرات. بەر لەوە کە باسی سەرەکی دەست پێ بکرێ، کاك عەبدوڵڵای موهتەدی داوای کرد کە: ئەو دوو برادەرە ناناسن و داوای ناساندنیان کرد، دیارە کاك عەبدوڵلا دەیناسین بەڵام بەلایەوە سەیر بوو کە لەگەڵ ئێمە دانیشتبوون. کاك حەسەنی ماوەڕانی و کاك مینەی چیرەخۆیان وەك " یەکیەتی لاوانی شۆڕشگێڕی کوردستان" ناساند، نوێنەری کۆمەڵە گوتی هەتا ئێستا ڕیکخراوی ئەوتۆیان نەبیستووە و نەناسیوە تائێستا لەکوردستان هیج تێکۆشانیکی سیاسییان نەبووە، ئەگەر ئەندام یان لایەنگری حیزبێکی تایبەتین با باسی بکەن .

مامۆستا شێخ عیزەددین نێوبژیوی کرد و ڕایگەیاند:
" ئەگەر ئێوە لەحیزبی توودە نزیکن ئێمە دەتوانین ماوەیەك بۆ ئێوە لەبەرچاوبگرین بۆ پەیوەندی گرتنتان لەگەڵ بەڕێوەبەری حیزب،

ئەگەر ئەوان ڕازی بوون بۆ بەشداریکردن لەو شتە کە ئێمە خەریکین پێکی بێنین، ئێوە بەخیردێنە ناو وبە شدار دە بن. مامە غەنی، دوکتور قاسملوو و مام جەلالیش هەر ئەو پێشنیارەی مامۆستایان پەسند کرد و دووپاتیان کردەوە و ماوەی دوو مانگیان بۆ لەبەرچاو گرتن بۆ پەیوەندی لەگەڵ ڕێبەرایەتی حیزبی توودە.

مامە غەنی دەستیکرد بەقسەکردن دژبە هێرشی دڕندانەی دەسەڵاتی ئێران بەسەر گەلی کوردو لەکۆتایی وتارەکەیدا باسی لەیەکگرتوویی و پێداویستییەك کرد لەئاستی کۆکردنەوەی هێزەکان بۆ ڕووبەرووبوونەوە لەگەڵ هێرشەکانی پاسدار و ئەرتەش. مامۆستا و دوکتور قاسملوو و مام جەلال و بەشدارانی دیکەش لەو بەستێنەدا بۆچوونی خۆیان دەربڕی و وەك ئەرکێك بەراوردیان کرد.

برای بەڕێز کاك شوعەیب زەکەریایی کە بۆخۆی لەو کۆبوونەوەدا بەشداربوو لەم دواییانەدا لەلێدوانێکی ڤیدیۆییدا هەندێك ڕاگەیاندنی بڵاو کردۆتەوە کەبەداخەوە تێکەڵاوی تێدایە.

کاك شوعەیب لەپەراوێزی لێکدانەوەکانی لەسەر " هەوڵ و تەقەللا بۆ پێکهێنانی بەرەیەك"، باس لە" ئاکامی ئەو سیاسەتانەی کە حیزبی دیمۆکرات گرتوونەتی بەر " باسێکی دوورو درێژ بڵاو دەکاتەوە، لێرەدا بەپێویستی نازانم هیچ جوابێك ئاراستەی ئەو بەڕیزە بکەم، تەنیا ئەوەندە ئێژم کەئەمڕۆ ستایش کردن لەلایەك و بە شەیتانی کردنی ئەوانی تر هیچ یارمەتییەك بەپتەوکردنی ڕایەڵەکانی پەیوەندی لە باری سیاسی ناگەیەنێت و ئەم جۆرە لێدوانانە دەرفەتێك ناکەنەوە بۆ بیرکردنەوەیەکی ئەرێنی و بێلایەنداری و شێوەی لێکدانەوە و جۆری هەڵسەنگاندن لەڕووداوەکانی ڕابردوو، شتێکی کە فرە پێویستە بۆ داوەرییەکی دادپەروەرانە .

پێشەکی دەبێ ڕونبێتەوە کە مەبەستی هیچ یەك لەدانیشتنەکانی نێوان هێزەکانی کورد پێکهێنانی بەرەنەبوو، کاك شوعەیب باس لەکۆبوونەوەیەك دەکا لەسەردەشت کەدەبێ لەدەفتەری حیزبی دیمۆکرات وەدی هاتبێ. ناچمە ناو ناوەرۆکی ئەو "کۆبوونەوە" کەدەبێ دوکتور قاسملوو و مامۆستا عەبدوللە حەسەنزادە و من بەشداری بووبێتین، هەروەها "ڕێکخراوی موجاهدینی بانە کەدوایی بوو بەخەبات". پێویستە بەدڵنیاییەوە ڕابگەیەنم کەهیچکاتێك چاوپێکەوتنێکی ئەوتۆ ڕووی نەداوە، حیزبی دیمۆکرات لەو سەردەمەدا هیچ دەفتەرێکی تەشکیلاتی لەشاری سەردەشت دانەمەزراندبوو، مامۆستا حەسەنزادە پێی ڕاگەیاندم کەهیچکاتێك لەکوردستان چاوی بەکاك شوعەیب نەکەوتووە، منیش بەهیچ شێوەیەك دانیشتنێکی لەو چەشنەم وەبیرنایە، هیچکاتێکیش لەگەڵ ڕێکخراوی خەبات چاوپێکەوتنم نەبوو، هەروەها لەگەڵ کاك حوسێن مرادبیگیش (حەمەسوور.(

کاك شوعەیب باس لەکۆبوونەوەی ناوخێوەتی مام جەلالیش دەکا کە ئەویش کەم وکووڕی پێوە دیارە و گێڕاوەکان بەجێگە نیین، ڕووداوەکان بەو شیوەیە بەڕێوەچوون کە لەسەروە باسمان لێوە کردوون .

سەبارەت بەدامەزراندنی ستادی هاوبەش، هەندێك بابەتی خستۆتەژێر لێکۆڵینەوە وبڕیك باسی تری هێناوەتە گۆڕێ وەك ئەوە کە لەچاوپێکەوتنەکاندا حیزبی دیمۆکرات داواکار و پێداگریی ئەوە بووە کە حێزبی توودەی ئێران بەشداری لەو بەرەدا بکا، ئەو لێدوانە لەجێی خۆیدا نییە، بەم هۆیانە:

١ ــ نەك هەر لەو سەروبەندە بەڵکوو هیچکاتێك لەپاش گەڕانەوەی ڕێبەرایەتی حیزبی دیمۆکرات بۆ وڵات کەمترین نێوان و پەیوەندی

لەگەڵ حیزبی توودەدا دانەمەزرا، دوکتور قاسملو و کیانووری کێشەی کۆنی شەخسییان هەبوو.

٢ – جیاوازی ئیدەئۆلۆژیك و دووربوون لەهەڵوێستی سیاسی و ستراتیژیك لەسەرسۆسیالیزم و بەدڵنیایی لەسەر کۆماری ئیسلامی، ڕوانگەکانی ئەو دوو حێزبە بەتەواوی لەگەڵ یەك نامۆ بوون.

٣ – حیزبی توودە لەمێژنەبوو ڕێکخراوی نیزامی خۆی هەڵوەشاندبوویەوە، نەدەکرا سەر لەنوێ ڕوو لەکردەوەی سەربازی بکاتەوە، ئەویش بەرامبەر بەرژیمی کۆماری ئێسلامی کە هەمووکاتێك بەشان و باڵی هەڵدەگوت و وەك دەوڵەتی دژبەئەمپریالیزم دەسرەی بۆ هەڵبەستبوو.

٤ - حیزبی توودە بەهیچ شوەیەک ئامادە نەبوو بیر لەبەشداری لەپلاتفۆرمێکی ئەوتۆ بکاتەوە، ئەگەر نیازێکی لەو شێوەشی هەبایە زۆر ڕوون بوو کە هیچیەك لەبەشدار بووان ئامادە نەدەبوون ئەندامێتی و هاوڕێیەتی بکەن.

لەوکۆبوونەوەدا بەشداربووان نەپرژانە سەر ئەوە کە بەرنامە و نەخشەڕیگایەکی هاوبەش ئامادە بکەن و بەبێ هیچ ئەنجامێکی کۆنکرێت دوایی هات.

چاوپێکەوتنەکانی دوایی:
پێشمەرگەکان بوێرانەو قارەمانانە سەرکەوتنیان بەدەست دەهێنا، گشت ڕۆژێ لەڕۆژنامە و میدیاکانی ئێران و جیهان باس لەلاوازی پاسدار و ئەرتەشی ئێران دەکرا و بەدەستەوەگرتنی بنکەکانیان بەدەستی پێشمەرگە. هەندێك دەنگۆی وتووێژ لەئارادا بوون. شەوێك رادیۆی مونت کارلۆ بەشی عەرەبی قسەی ئایەتوللا شەریعەتمەداری

بڵاو کردەوە کەپێشنیاری ناوبژیوی دابوو لەنێوان کوردەکان و دەوڵەت. دوکتور قاسملوو داوای لەمن کرد کەسەفەری تاران بکەم بۆ پەیوەندی گرتن لەگەڵ میدیاکان بەتایبەت ڕۆژنامەکان. لەتاران بەیارمەتی زیندوویاد دوکتورشەڕەفکەندی کە ئەوکات وە ك ئە ندامی حیزب ئاشکرانە بوبوو جموجۆڵیکی ڕاگەیاندنمان وەگەڕخست و ڕامانگەیاند کە ئێمە وەك حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئێران ئامادەین بۆ وتوویژ و دۆزینەوەی ڕێگای چارەسەریی سیاسی. لەگەڵ زیندوویاد جەنابی صارمخان صادق وزیری چاوپێکەوتنێکی دووجارەمان بوو. هەندێك دیداری دیکەش ڕوویدا لەگەڵ چەند کەسایەتی کوردی باشوور و ڕۆژهەڵاتی کوردستان کە بەپێویستی نازانم لێرەدا باسیان لێوە بکەم.

شەوێك دەوری کاتژمێری دە، پێشمەرگەیەکی یەکیەتی نیشتمانیی کوردستان نامەیەکی لەزیندوویاد مام جەلال تاڵەبانی گەیاندە دەفتەری سیاسی کە بۆ دوکتور قاسملووی ناردبوو. نووسیبووی " ئەوشۆ داریوش فروهر لێرەیە لەگوندی بنوخەڵەف، پێمخۆشە ئێوەش وەك حیزبی دیمۆکرات بێن لە وتووێژدا بەشداری بکەن". دوکتور قاسملوو گوتی دەستی مام جەلال خۆش بێ، بەڵام زۆر سەیرە کە نە مامۆستا نە کۆمەڵە هیچ باسیکیان لەگەڵ ئێمە نەکردووە. بەگوێرەی نووسراوەی مام جەلال، فروهر ڕۆژی دوایی دەگەڕایەوە بۆ تاران. هەم هەڵوێستی کۆمەڵەمان لەدڵ گران هات و هەم هی مامۆستا و دەفتەرەکەی. کاك شوعەیب هیچ باسێکی لەو هەڵوێستەی کۆمەڵەی نەکردووە کە مەبەستی لەپەراوێزخستنی حیزبی دیمۆکرات بوو.

دەفتەری سیاسی حیزبی دیموکرات بڕیاری دا پلێنۆمیك بۆ هەڵسەنگاندنی دۆخی تایبەت بە وتوویژ لەگەڵ نوێنەرانی دەوڵەت ببەستێ. شەوێکی سەرەتای مانگی گەلاڕێزان کۆبوونەوەی حێزب بەبەشداری نوێنەرانی هەمووبەشەکانی ناوچەکان وەدی هات و تا

بەری بەیانی درێژەی بوو. لێکەوتەی بیروڕاکانی نوێنەرانی بەشدار لەچوارخاڵدا کۆ دەبوونەوە:

١ – حیزبی دیمۆکرات پێشوازی لە وتووێژدەکا لەبەرئەوە کە لەسەر ئەو بڕوایەیە کە پرسی کورد دەبێ لەڕیگەی سیاسی چارەسەر ببێت .

٢ - حیزبی دیمۆکرات پێی وایە کە پێویستە هێزەکانی کورد لەدەوری ئۆرگانێك یان دەستەیەکی یەکگرتوو کۆ ببنەوە بۆ بەڕیوەبردنی وتووێژەکانی لەگەڵ دەوڵەت. لەبەر ئەوە کە باری قورس و بەرپرسیارەتی سەرەکی لەشەڕەکاندا لەسەرشانی حیزبی دیمۆکرات بووە دەبێ سەرۆکایەتی و ڕیبەرایەتی دەستەی نوێنەرایەتی بەدەستەوە بگرێ.

٣ – دەبێ ڕاگرتنی دوولایەنەی شەڕ لەلایەن دەوڵەت و هێزەکانی کورد ڕاگەیەندرێ.

٤ – ئەشێ پاسدارەکان لەکوردستان وەدەرکەون.

باسی کۆتاییهێنان بەشەڕ و دەستپێکردنی وتووێژی سیاسی ببوو بەنەقڵ و نوقڵی ناو کۆڕوکۆبوونەوەی شارەکانی کوردستان، لەمەهاباد ئەو دۆخە بەڕوونی هەستی پێ دەکرا و لەڕاستیدا ڕسکانی پێکهاتەیەکی نوێنەرایەتی لەهێزەکانی کوردستان وەك پێداویستییەکی سەرەکی ڕۆژ لەبەرامبەر ڕیکخراوە سیاسییە کوردییەکان ڕاوەستابوو، خەڵکی کوردستان هاندەری بەهێزی ئەم هەستە بوون .

هیچ کۆڕوکۆبوونەوەیەکی دیکە لەپاش دانیشتنی ناوخێوەتەکەی مام جەلال تاڵەبانی نەهاتبوویە ئاراوە. ڕۆژێك مامۆستا شێخ عیزەددین و کاك فاتێح شیخ الاسلامی و کاك ئەحمەدی ئەسکەندەری هاتن بۆ بنکەی

حیزبی دیمۆکرات لەئاشی پشکاوێ. لەچاوپێکەوتنەکەدا دوکتور قاسملوو، مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە و من بەشدار بووین. مامۆستا شێخ عیزەددین دەستی بەقسەکرد و گرنگیدان بەوتوویژ لەگەڵ دەوڵەت و پێکهێنانی دەستەیەکی نوێنەرایەتی لەنێو حیزب و ڕێکخراوە سیاسیەکانی کورد. دوکتور قاسملوو پێشوازی کرد لەو دیدارە و ئاگاداری دا کە هەر بەوبۆنەوە لەلایەن کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیمۆکرات پلێنۆمیکی تایبەتی بۆ ئەو مەبەستە بەستراوە و پێداگری کراوە لەبایەخدانان بە مژاری وتوویژ. جەختیشی لەوە کردەوە کە بەپێی بڕیارەکانی پلێنۆم سەرۆکایەتی دەستەی نوێنەرایەتی دەبێ بۆ حێزبی دیمۆکرات لەبەرچاو بگیرێ. هەروەها باسی ئەوەی کرد کە کاك فاتێح و کاك ئەحمەد لەڕوانگەی حێزبەوە ئەندامی کۆمەڵەن و لەودانیشتنەدا لەگەڵ مامۆستا و کۆمەڵەدا چاوپێکەوتن هەیە. لەو چاوپێکەوتنەشدا نوێنەری ڕێکخراوی چریکەفیداییەکانی گەلی ئیران-لقی کوردستان ئامادە نەبوو، هۆکارەکەی ڕوون نەبوو!

چاوپێکەوتنەکان بەردەوام بوون و پێویستە ئاماژە بەخۆپێوەماندووکردنەکانی مامۆستا شێخ عیزەددین بکەم و پێداگرتنەکانیان بۆنزیککردنەوەی هێزەکانی کورد لەدەوری یەکتر بۆ ڕێکخستنی یەکیەتی. ماوەی چەندڕۆژان جەنابی مامۆستا لەبنکەکەی خۆیان لەگوندی شێنێ بەتێپەڕکردنی هەورازێکی چڕومەترسیدار(لەگەڕانەوەدا)، لەگەڵ کاك ئەحمەدی ئەسکەندەری سەردانی ماڵی دەفتەری سیاسی حیزبیان دەکرد لەئاشی پشکاوێ و پێداگریان دەکرد بۆ لێکتێگەیشتن و پێکهاتنی هێزەکان بۆ دامەزراندنی دەستەی نوێنەرایەتی. هەمووکاتێك باسیان لەیەکیەتی وەك مەرجی سەرەکی سەرکەوتنی بزووتنەوەی کورد دەکرد. بەڵام حیزب و کۆمەڵە لەسەر هەڵوێستی خۆیان سوور و بەردەوام بوون .

بڕیاری یەکلاییکەرەوە

لەشارەکانی کوردستان بەتایبەت لەمەهاباد، خەڵك زۆرچاوەڕێی ڕاگەیاندنی دەستەیەکی نوێنەرایەتی کورد بوون و پەرێشان بوون لە وەدرەنگ خستنی. کۆڕوکۆمەڵ دەگیرا بۆ هاندانی هێزەکانی کورد بۆ یەکگرتن.

ئێوارەیەك سێ کەس وەژووری ئێمە کەوتن لەپشکاوێ. ئەوکات دوکتور قاسملوو میوانداری کریس کوچێرا نووسەر و ڕۆژنامەوان و وێنەهەڵگری بەناوبانگی فەڕەنسی دەکرد کە تازە گەیشتبوونە بنکەی حێزب. ئەو ژن و پیاوە بەهەستە لەوەختێکی لەباردا گەیشتبوونە کوردستان و لەگەڵ گشت پێکهاتە سیاسییەکانی بەشەکانی کوردستان کە لەو ناوچەیە بوون دیداریان دەکرد.

ئەو سێ کەسە بریتی بوون لەکاك ئەبووبەکر حەسەنزادە، کاك محەممەد ئاریایی، کاك حوسێن مەدەنی .

کاك ئەبووبەکری حەسەنزادە هەڵی دایە قسەکردن و گوتی:
" ئێمە نوێنەری خەڵکی مەهابادین وهاتووین پێتان ڕابگەیەنین کەخەڵك گەلێك نارازین لەو کەمتەرخەمییەی هێزە کوردییەکان سەبارەت بەدامەزرانی دەستەی نوێنەرایەتی بۆ وتوویژ لەگەڵ دەوڵەت و چاوەڕێ و داواکاری ئەوەن کەهەرچی زووترهەنگاوی بەکەڵك بۆ ئەو پرسە گرنگە هەڵبگرن. مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە و من دانیشتبووین و سەید ڕەسووڵی بابی گەورەش یادی بەخێر بێ کە لەبۆمباراندا بریندار ببوو لەوێ بوو . جوابی مامۆستا و من هەر ئەوە بوو کەپێشتر دوکتور قاسملوو ئاراستەی مامۆستا شێخ عیزەددینیان کردبوو، پیمان داگرت لەسەر بڕیارەکانی پلێنۆم و زەقکردنەوەی ئەو خاڵە کە ئەشێ ڕیبەرایەتی دەستەی نوێنەرایەتی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئێران بسەلمێندرێ. ئەوان گوتیان کەپێشنیارێکیان لەلایەن خەڵکەوە هێناوە:

" ماموستا شێخ عیزەددینی حوسێنی سەرۆکی هەیئەت بێت، حیزبی دیموکرات وتەبێژ، کۆمەڵە و ڕێکخراوی چریکەفیداییە کان وەك ئەندام بەشدار بن. ئێمە بەوەش ڕازی نەبووین و بەپێچەوانەی قەراری دەرکراو لەکۆبوونەوەی بەرینی ناومزگەوتی دۆڵەتوومان هەڵدەسەنگاند. هەتا مەلابانگدانان قسەکردنەکانمان درێژەی هەبوو و بەبێ هیچ ئاکامێك کۆتایی پێ هات. ئەو برادەرانە چەند کاتژمێرێك کەلای ئێمە چاویان گەرم کرد و بەیانی بۆ خواردنی بەرچا دوکتور قاسملوو هەروەك پێشتر ئاگاداری کردبووین کەپێی خۆش بوو چاوی بەو شاندە بکەوێ هات بۆ لامان. پێشنیارەکانی خۆیان دووپات کردەوە و سکرێتێری حێزبی دیموکرات خێرا و بەبێ هیچ باسوخواسێك گوتی ئێمە ئامادەین لەسەر ئەوە ڕێك بکەوین، من واقێکم بردەوە بەرخۆم و چاوێکم لەماموستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە کرد و لەسەر کوتەکاغەزێك بۆم نووسی:

ئێمە تەواوی شەوی ڕابردوو پاراستنی بڕیارەکانی دەرچووی پلێنۆمی حیزبمان کرد کەچێ ڕیسەکەمان بوو بە خوری، باشە ئەدی چی وەڵامی نوێنەرانی حیزب لەپلێنۆم بدەینەوە؟ ماموستا لەژێر نووسراوەکەم جوابی دامەوە:

" وەڵلا کاکە ئەمنیش سەرم سوڕماوە"
دیارە ئێمە بۆ ڕێزگرتن لەسکرێتێری حیزب و بیرکردنەوە لەوە کە بێگومان حیکمەتێك لەو هەڵوێستەی دوکتور قاسملوودا هەیە هیچمان نەگوت و بەوجۆرە پێشنیارەکەی " نوێنەرانی خەڵکی مەهاباد" هاتە پەژراندن و هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد دامەزرا. داوا لەو سێ برادەرە کرا کە ئەو باسە ئاشکرا نەکرێ و جاری بەنهێنی بمێنێتەوە، کەچی موهەندیس ئاریایی لەچوارچرای شاری مەهاباد لەپشت میکرۆفۆن باسی لێ کردبوو. لەو سێ کەسە کاك ئەبووبەکری

حەسەنزادە دۆستی نزیکی مامۆستا شێخ عیزەددین بوو، دوو کەسەکەی تر لەکۆنگرەی چواری حیزبی دیمۆکرات، کە لە٣٠ ڕێبەندانی ٥٨ دا بەڕێوەچوو پالێوراوی ئەندامێتی بەڕێوەبەری حیزبی دیمۆکراتی کوردستان ئێران بوون لەگۆنگرەی چوار و ڕایانگەیاند کە ئەندامەتییان لەناو حیزبدا دەگەڕێتەوە بۆ چەندین ساڵ لەوەوبەر.

من سەرەتا لەو هەلوێستە خێرایەی سکرێتێری حیزب دڵهێشاو بووم بەڵام ئەوەندەی پێنەچوو کە بۆم دەرکەوت کە دوکتور قاسملوو هەستی کردبوو بەچەن خاڵی گرنگ:

١ – لەوتووێژ لەگەڵ دەوڵەت سوور بوو.

٢ – هەستی بەمەترسی جیددی کرد بوو لەناکۆکی ناو ڕێزەکانی کورد و پێی وابوو کە دەبوو بەهەرشێوە و ڕیکارێك بێت بەری بگیرێ و کۆتایی بەدووبەرەکی بهێندرێت.

٣ – لەناو حێزبی دیمۆکراتدا یەکیەتی بۆچوون و لێکدانەوە سەبارەت بەماهییەتی دەسەڵاتی ئێران لەئارادا نەبوو، دوکتور قاسملوو پێی وابوو کە کۆمەڵە و ڕێکخراوی چریکە فیداییە کان لەبەرەی سەر هەڵدانی کوردستاندا جێیان گرتووە و دەبێ بپارێزرین. لەپاش چل ساڵ بەسەر تێپەڕینی ئەو هەولانە بۆ یەکگرتوویی ڕاستییەکی حاشاهەڵنەگری مێژوویی دەکەوێتەوە بەرچاو: هەڵوێستە لێبڕاوانەکەی نەمر دوکتور قاسملوو گەلێك لێزانانە، لێهاتووانە و ئاقلمەندانە بوو .

ڕێککەوتن بۆ پێکهاتنی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد دەری خست کەلێدوانەکان لەسەر حیزبی دیمۆکرات بەدیاریکراویش شەخسی دوکتور قاسملوو و تاوانبار کردنی بەوە کەنیازی هێنانی حیزبی توودەی بووە بۆ ناو دەستەی نوێنەرایەتی لەگەڵ ڕاستییەکان یەکیان

نەدەگرتەوە. دوکتور قاسملوو دەری خست کەچەندە بوێرانە هەستی بەبەرپرسیارێتی کرد لەو سەردەمە ناسکەی کەکوردستان پێیدا تێپەڕ دەبوو، بۆ چاکەی گشتی و بەرژەوەندیە نەتەوەییەکانی بزووتنەوەی کورد تەنانەت بڕیارەکانی حیزبیشی لەپەراوێز خست.

بەڕاستی هەوڵ و تێکۆشانی مامۆستا شێخ عیزەددین و دوکتورقاسملوونەبا، یەکگرتوویی و نوێنەرایەتی و یەکڕیزی لەناو ڕێکخراوە سیاسییەکانی کورددا پێك نەدەهات و دیارنەبوو ئێمە تووشی چ شڵەژاوی و گێرەشێوێنی و گیروگرفتێك دەبووین.

من ئەو وەختە گەڕابوومەوە بۆ مەهاباد، خەبەرمان پێ گەیشت کەهەیئەتی تایبەتی نوێنەرایەتی دەوڵەت گەیشتۆتە وێندەرێ. شەوێك لەگەڵ مامۆستا هێمن، کاك غەنی بلووریان و کاك کەریم حیسامی بڕیارمان دا بچین بۆ بەخێرهاتنیان، تەنێ بۆ بەخێرهاتن، کەچی لەوێ تووشی باسوخواس بووین .

هەرکە وەژوور کەوتین لەشوێنی نیشتەجێبوونیان لەدەفتەری بەندی (سەد) سابڵاغ، دیتمان فروهر و سحابی و صباغیان دانیشتوون و هەندێك توێڵگرژ و نێوچاوانترش بوون. مامە غەنی بەخێرهاتنی کردن. ئەو ئاشنایی کۆنی لەگەڵ عزت اللّە سحابی و فروهر هەبوو و لەگرتووخانەی تاران هاوبەند ببوون .

لەیادداشتەکانی کە لەو کۆبوونەوەم هەڵگرتوون و ئێستاش لەبەردەستمدان، قسەکانی فروهر و مامە غەنیم نووسیونەتەوە.

فروهر دەستی بەقسە کرد و لەپاش ئاماژە بە ستەمی گەلی کورد گوتی: "لەناو ئێراندا پیلانگێڕی هەیە و پێشەکی لەکوردستان هاتۆتە ئاراوە، عیراق دەستێوەردان دەکا لەخوزستان"...

مامه غەنی زۆر هێمنانه گوتی: "ئێمه ئێرانین، لەچاوپێکەوتن لەگەڵ ئیمام و دەوڵەت باسی ڕووداوەکانمان کردووه "...

کاك کەریمی حیسامیش چەند وشەیەکی هەر لەو بوارەدا ئاراستەیان کرد. من نەمدەویست بەشداری بکەم لەقسەکان بەڵام کاتێك دیتم مامه غەنی و کاك کەریم بەبێ لەبەرچاو گرتنی مەبەستی دیدارەکەمان، بەبێ ئەوە کە لەلایەن رێبەرایەتی حیزب داوایان لێ کردبین و بەتایبەت لەبەر نەرمیی لێدوانەکانیان و گرنگتر لەوانەش بەهۆی ئەوە کە لەبابەتی بەخێرهاتنەکە لایان دا، هەڵمدایه و گوتم کە ئێمە نەهاتووین بۆ وتووێژ، تەنیا بەپێی ڕێسای کوردەواری کە ڕێز دەگرن لەمیوان، هاتووین بەخێرهاتنتان بکەین بۆ شاری مەهاباد و بەتایبەت بۆ وتووێژ و دۆزینەوەی ڕێگاچارەیەک بۆ پرسی کورد. ئێمە مەرجی خۆمان هەیە بۆ دەسپێکی وتووێژەکان و یەك لەوانە گەڕاندنەوەی پاسدارەکانە و لابردنیان لەکوردستان و گەڵاڵەیەکیشمان هەیە بۆ خودموختاری.

صباغیان ڕووی تێکردم وپرسی: گەڵاڵەکەتان چیە؟ گوتم لەهەشت خاڵدا خۆی دەگرێتەوە:

١ – مافه نەتەوەییەکانی گەلی کورد بەشێوەی خودموختاری لە لایە ن حکوومە ت دەبێ ڕابگەیندرێن و لەدەستووری (یاسای بنەڕەتی) ئێراندا بگونجێن.

٢ – چوار پارێزگای کورد وەك ئیلام، کرماشان، کوردستان و ئازەربایجانی ڕۆژاوا لەناوچەی خودموختار جێ بگرن.

٣ -مەجلیسی میللی کوردستان بەرزترین ئۆرگانی کوردستانە و...

لێرەدا صباغیان قسەکانی بڕیم و ئاگری لەدەم باری و بەتووڕەیی گوتی:

مەجلیسی میللیمان نییە و قسەی وا قبووڵ ناکەین.

گوتم ئێوە هاتوون بۆ وتووێژ، لەلایەن ئیمام خومەینی ئەو ئەرکەتان پێ سپێردراوە، کاتیك باسی وتووێژ دەکەن یانی دانیشتن لەگەڵ یەك و بەراوردکردنی داخوازیەکان و هەڵسەنگاندنیان، من پێم وتن کە ئێمە ئەوڕۆ تەنیا هاتووین چاوپێکەوتنێکی دۆستانەمان لەگەڵ ئێوە ببێت، دیدارەکامان بەو قسانە کۆتایی پێهات.

لەپاش ڕاگەیاندنی دەستەی نوێنەرایەتی گەلی کورد، لەلایەن کۆی خەڵکی کوردستان دەنگی شادی بەرز بوویەوە و پێشوازی تەواوی لێکرا. ئەندامانی هەیئەت ئۆرگانێکیان بەناوی دەبیرخانە دامەزراند کەکاروبار و هە ڵوێست وهەڵسووڕاندن و ڕێکخستن وئامادەکاریی بەدەستەوە گرت، کۆبوونەوەی پێك دێنا، بەیانیەی دەردەکرد و ڕاگەیاندنی بڵاو دەکردەوە، شوێنی چاوپێکەوتنی خەڵکیش بوو، لەدەفتەری بەنداوی (سەد) مەهاباد و فەرمانداری ئەو شارە کاروبارەکانی بەڕێوەدەبرد. ئەو کەسانەی کە لەو دەبیرخانەیەدا بەشدار بوون بریتی بوون لە:

کاك فاتێح شیخ الاسلامی لەدەفتەری مامۆستا شێخ عیزەددین، عەزیز ماملێ لەحیزبی دیمۆکرات، دوکتور جەعفەری شەفیعی لەکۆمەڵە و کاك حەمەدەمینی شیخانی نوێنەری ڕێکخراوی چریکە فیداییەکانی گەلی ئێران - لقی کوردستان. کۆمەڵێك ئەرکی بەرچاو لەکارنامەی دەبیرخانەدا تۆمار کراوە، چەند بەیانیە و ڕاگەیاندراو کەپەیوەست بوو بەڕووداو و پرسەگرنگەکانی ئەو سەروبەندە. یەك لەوانە لەڕۆژی

٤ی سەرماوەز بڵاو کرایەوە. لەو بەیانیەدا داوای خۆپیشاندانێك لەخەڵکی کوردستان بۆ پشتگری لەداخوازییەکانی گەلی کورد کرابوو بۆ پاڵپشتی لەو پێکهاتەیە لەڕۆژی ٦ی سەرماوەزی ١٣٥٨، هەر لەو بیانیەدا گەلاڵەیەکی خودموختاری لەهەشت خاڵدا بڵاو کرایەوە وهەرچوار لایەنی بەشدار لەشاندەکەدا واژۆیان کردووە. لەو ڕۆژەدا جەماوەری بەرفراوانی خەڵکی کوردستان لەهەموو گوند و شارەکان لە ڕێپێوانگەلی شکۆداردا پەیوەندی خۆیان لەگەڵ هێزە سیاسیەکان و کەسایەتییە خۆشەویستەکانی کورد دووپات کردەوە و پاڵپشتییان لەداخوازییەکانی گەلی کورد و لەهەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد دەربڕی و بەکردەوە ڕایانگەیاند کەئەو دامەزراوە سیاسییە بەتەنیا نوێنەری خۆیان دەناسن بۆ دانووستاندنەکان لەگەڵ دەوڵەت. ئەو پشتگرییە لەڕاستیدا بەڵگەی متمانە و اعتبارنامە بوو بۆ دەستەی نوێنەرایەتی کورد.

دەبیرخانەی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد لەسەرچەند پرسی گرنگ ئاگاداری و بەیانیەی بڵاوکردەوە وەك بەشدارینەکردن لەرێفراندۆم بۆ دەستووری داهاتووی ئێران لەڕۆژەکانی ١١و١٢ی سەرماوەزی ١٣٥٨، پشتیوانی کردن لەپاڵێوراویی مسعود رجوی بۆ سەرکۆماری ئێران، هەروەها لەسەر ڕەوتی وتووێژەکان دەبیرخانە خەڵکی کوردستانی لەهەڵسووکەوت و کردەوەکانی هەیئەتی کورد ئاگادار دەکردەوە. لەسەریەك ١٥ڕاگەیەندرا و و بەیانیە لەلایەن دەبیرخانەی هەیئەتی کورد بڵاو کرانەوە، هەروەها لەگەڵ بولتە ن یان خەبەرنامەیەکیش.

تاکە وتووێژەکە

پێویستە باس لەوە بکەین کەپێشتر ئەندامانی هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت بۆ پرسی کوردستان چەندجار ڕایانگەیاندبوو کە لەگەڵ هیچ تاقم وحیزب و ڕێکخراوێکی سیاسی دانووستاندن ناکەن. ئەو لێدوانانە

بوون بەهۆی ئەوە کە حیزبی دیمۆکرات داوای کۆبوونەوەی سەرۆکایەتی بکا بەبەشداری پێکهاتەکانی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد. ئەوان لەو دیدارەدا خوازیاری ئەوە بوون کەبۆ بڕوبیانوو بەدەستەوەنەدان، با ئەندامانی هەیئەتی کورد وەك شەخسی خۆیان بناسێنین نەك وەك نوێنەری پێکهاتەکان. پێشنیاری حیزب پەسند کرا و بڕیاری لەسەردرا .

کۆبوونەوەی فەرمی لەنێوان دوو هەیئەت لەڕۆژی ٢٠ ی سەرمەوەزی ١٣٥٨کاتژمێری سێ و نیوی پاش نیوەڕۆ لەفەرمانداری مەهاباد دەستی پێکرد. ڕۆژێك بەر لەوە هەیئەتی کورد لەچاوپێکەوتنی ناوخۆیی دوایین لێکدانەوەکان و هەڵسەنگاندنەکانیان گۆڕیەوە و دۆخەکەیان تاوتوێ کرد .

سەرەتا داریوش فروهر سەرۆکی هەیئەتی دەوڵەت خۆشحاڵی خۆی دەربڕی لەپێکهاتنی ئەو دانیشتنە و گەشبینی خۆی بۆ ئاکامەکانی وتووێژ ڕاگەیاند و ئەندامانی هەیئەتی دەوڵەتی ناساند. پاشان مامۆستا شێخ عیزەددین لەگەڵ بەخێرهاتنی هەیئەتی دەوڵەت باسی لەوە کرد کە لەجیاتی چارەسەری پرسی کورد شەڕیان بەسەردا سەپاندین، خەڵکی کورد خوازیاری خەدموختارییە لەناو ئێرانێکی دیمۆکراتیك. لەکۆتایی قسەکانییدا، مامۆستا ڕایگەیاند:

" کاتێك وتووێژ سەرکەوتوو دەبێ و دەگاتە ئەنجام کە لە کەشوهەوایەکی لێکتێگەیشتندا بەڕێوە بچێ، ئێمە پێشتر و لەداهاتووشدا ئەوە ڕەچاو دەکەین، هیوادارم ئێوەش بە لێکتێگەیشتوویی و سازان، بەرسڤی ئاشتیخوازیی و نیازپاکی گەلی کورد بدەنەوە و دۆخێکی لەبار پێك بێت بۆ چارەسەری پرسی کوردستان کەئاواتی گشت ئازادیخوازانی ئێرانە .

سەرۆکی هەیئەتی کورد یەك بەیەك بەشدارانی کوردی بەناو و بەپێکهاتە سیاسیەکانیان ناساند:
فاتێح شێخ الاسلامی، کەریم دانشیار لە دە فتە ری من، ئەحمەد قاچی کەدەیناسن، عەزیز مامڵێ، غەنی بلووریان، دوکتور قاسملوو، عەبدوللا حەسەن زادە و کەریم حیسامی لەحیزبی دیمۆکراتی کوردستان . بێهروز سولەیمانی و محەمەد ئەمینی شێخانی و ئەنوەرسوڵتانی لەڕیکخراوی چریکە فیداییانی گەل-لقی کوردستان. یۆسف ئەردەڵان، ئیبراهیم عەلیزادە، عەبدوللا موهتەدی و جەعفەر شەفیعی لەڕێکخراوی شۆڕشگێڕیی زەحمەتکێشانی کوردستان (کۆمەڵە). ئەو ئاغایانە نوێنەری هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کوردن و لەلایەن خەڵکەوە پەسند کراون .

ناساندنی دەستەی نوێنەرایەتی کورد و ناوبردن لەڕێکخراوە سیاسسیەکانیان ناڕەزایی صباغیانی لێکەوتەوە و ڕایگەیاند:
" من هەروەك چەند جاران بەعەرزی ئێوەم گەیاندووە، پێشتر بە ئاغای دوکتورقاسملوو و ئاغای بلووریان و ئاغای قازیشم عەرز کردووە، من زۆر بەلامەوە سەیر بوو کەجەنابتان دیسان ناوی ئاغایان کە وەك چریکی فدائی خلق و کۆمەڵە لێرە ئامادەن دەهێنیە گۆڕێ. ئێمە پێشتریش ڕامانگەیاند کە ڕاسپێردراوین لەچوارچێوەی فەرمانی ئیمام لە٢٦ ی خەزەڵوەر مافەکانی خەڵکی کوردستان وەك بەشەکانی دیکەی خەڵکی ئێران دیاری و ڕێکوپێك بکەین(تدوین)، درووست نییە کە کەس بەناوی نوێنەری حیزبێکی تایبەتی وەك لایەنی وتووێژ وەربگیرێت...

دوکتورقاسملوو وەك وتەبێژی هەیئەتی کورد لەپاش دەربڕینی خۆشحاڵی لەو دانیشتنە و ڕاگەیاندنی نیازپاکی تەواو لەلایەن هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد هیوای خواست کە ئەوانیش هەربەو هەستە لەدەوری مێزی وتووێژ دابنیشن. وتەبێژی هەیئەت گلەیی زۆری

ئاراستەی هەیئەتی دەوڵەت کرد سەبارەت بە ڕیزنەگرتن لەئاگربەست، بەهێز کردنی ئەرتەش لەهەندێك ناوچەی کوردستان، ڕاگەیاندنی تێکدەرانەی هەندێك لەبەرپرسان وەك منتقری، خلخالی و چمران وەزیری دیفاع و ئەندامی هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت کە گەمە بەوتووێژ دەکا و ڕایگەیاندووە کە شەڕ دابگیرسێتەوە و دەبێ ئامادەکاری بۆ بکرێ، خۆگێلکردن لەداوای گۆڕینەوەی بەندکراوەکان. باسی لەوە کرد کە شەڕ لەکوردستان لەلایەن ئێمەوە نەخوازراو بوو و بەسەرماندا سەپا بەڵام پێمانوایە لە شح ڕێ براکوژیدا نە سەرکەوتوو هەیە نە داکەوتوو. ئێمە لەسەر ئەو بڕوایەین کە ئەگەر بەدڵپاکی گوێ شل بکرێ بۆ داواکارییەکانی ئێمە، داخوازییەکانمان لەچوارچێوەی پەیامی ئیمام خومەینی جێبەجێ دەبێ، هەر بۆیە ئێمە"لبیك" مان گوت بەو پەیامە. دوکتور قاسلموو بەتایبەت جوابێکی بەجێی ئاراستەی صباغیان کرد و گوتی :

" بەپێی ئوسوول، هەر هەیئەتێکی نوێنەرایەتی بۆ خۆی ئەندامانی خۆی دیاری دەکا. ئەگەر لەلایەن هەیئەتی دەوڵەت گرفتێك هەیە سەبارەت بەوە کە نەتوانن لەگەڵ حیزب و ڕێکخراوەکان دابنیشن، ئێمە وەك هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد بەشداری وتووێژ بووین و ئێوەش لەگەڵ هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد دانووستاندن بکەن. ئێمە بەش بەحاڵی خۆمان ڕامانگەیاندووە و دووپاتی دەکەینەوە کە وەك حێزبی دیمۆکراتی کوردستان (هیوادارین هەڤاڵانی دیکەش هەروەتر) بەرژەوەندییەکانی کورد لەسەرووی کۆی ئەو پێکهاتانە دابنێین .

کاتێك هەیئەتی تایبەتی دەولەت ئامادە بێ کە لەگەڵ هەیئەتی نوێنەرایەتی کورد وتووێژ بکا، چ حیزبی دیمۆکرات، چ ڕێکخراوی چریکهای فدائی خلق و چ کۆمەڵە لەناو هەیئەتی کورددا جێیان گرتووە ولەلایەن پرانی خەڵکی کوردستان پێشوازی و پشتیوانی لێوە کراوە. من پێموایە کە کێشە ڕواڵەتییەکان نابێ ڕێگربن لەدرێژەپێدانی وتووێژەکان و دیسان دەگەڕێمەوە سەر وتەکانی جەنابی ئاغای فروهر

کە فەرموویان هەرچی زووتر بچینە سەر ناوەرۆکی گوتوبێژەکان و لەڕاستیدا ئێمە زۆر چاوەڕێی ئەوەین کە هەیئەتی دەوڵەت ئەو گەلاڵەی کە ڕایگەیاندووە ڕادەستی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کوردی بکات. هیوادارین لەپاش چاوپێکەوتنی گەلالەی دەوڵەت و لێکدانەوەی، گرفتەوردەکان بەهاسانی چارەسەر بێ.. بەهیواین بەباش لێکتێگەیشتن بگەینە ئەنجام و ئاشتی و ئاسایش لەکوردستان دەستەبەر بێت."

وەڵامی فروهر:
" هەر بەمشێوەیە کە ئاغای قاسملوو فەرموویان، ناوەرۆکی ئەو شتە کە بەناوی مافی خەڵك دەسەلمێندرێ فرە گرنگە بە لەبەرچاوگرتنی ئەوە کە تێپەڕاندنی سیستەمی حوکمڕانی کە هەتا ئێستا یانی بەر لە شۆڕشی ئێران ڕسکاوە بۆ سیستەمێکی دیکە واتە هەڵگرتنی ئەم سیستەمە ناوەندییە و جێگیرکردنی بەسیستەمی لامەرکەزی دەتوانێ داخوازییەکانی خەڵکی ئێران لەهەر قەوم و لەهەر گۆشەیەکی ئێران دەستەبەر بکات و منیش لەگەڵیم کە ئەوە دیمۆکراسی و ئازادی کەسیی و کۆمەڵایەتیەکان دەبێ لەئێران"...

..." ئەو ئەزموونانەی کە ئاغای قاسملوو ئاماژەیان پێکرد دەریخستووە کەدەبێ چوارچێوەی کۆی وتووێژەکان ڕوون بێ و ببەسترێتەوە بەوە کە ئێمە لە چ هەلومەرجێکدا وتووێژ دەکەین؟ لەگەڵ چ هەیئەتێك؟ دیارە هەر بەوجۆرە کە گوتمان و دووپاتی دەکەینەوە کە ئاواتی دڵی تەواوەتی خەڵکی ئێران بەخەڵکی کوردستانەوە ئەوەیە کە وەك یەك هەیئەت بن و وەك تەواوکەری یەکتر هەڵسەنگاندنی بۆ بکرێ"...

... " بابەتێکی کە ئەوڕۆ هاتە گۆڕێ و دیسان لەو قەرارانە بوو کە لەسەری ساغ ببووینەوە و ڕیزی لێ نەگیرا لەلایەن هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت بەلامانەوە زۆر گرنگە کە بریتییە لەپێکهاتەی ناو هەیئەتکە کە دەبێتە لایەنی گوتوبێژ و ڕاوێژکاری، من لەبەر ئەوە کە هەست

دەکەم کە لەدانیشتنێکی فەرمی ناگاتە ئامانج، بەئیجازەی جەنابی شێخ پشوودانێکی چەند خولەکی ڕادەگەیەنم و لەپاشان سەبارەت بەو شتە کە جەنابی صباغیان فەرموویان یانی ئەو پرسە کە قەراری پێشەکی لەسەر درابوو، من پێموایە پێویستی بەهەندێک وتووێژی خۆمانە هەیە بۆ جێبەجێبوونی".

دواهەمین بەشی وتووێژەکان بۆ کاتژمێری نۆونیوی ڕۆژی دوایی دیاری کرا، هەیئەتی کورد ئامادە بوو بەڵام هەیئەتی دەوڵەت بەپاساوی نەخۆشی سحابی بەشداری نەکرد و کەوتە دوای نیوەڕۆ و ئەویش لەلایەن هەیئەتی دەوڵەتەوە تێکچۆوە.

فروهر دوو ڕۆژ پاشان واتە٢٢ی سەرماوەزی ٥٨ چوو بۆ دیداری دوکتور قاسملوو لەشوێنی مانەوەی واتە لەماڵی کاك منتقم قاچی و چاوپێکەوتنێکیان بەڕێوەبرد بەبێ ئەوە کە هیچ ئەنجامێکی لێ دەرکەوێ. پاش نیوەڕۆی ئەو ڕۆژە کۆپییەکی گەڵاڵەی هەیئەتی دەوڵەت نێردرا بۆ دەبیرخانەی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد و هەیئەتی دەوڵەت کوردستانی بەجێهێشت .

شیاوی ئاماژەیە کە لەپاش سەرنەگرتنی گوتوبێژەکان، سەرباری ئەوە کە هەیئەتی دەوڵەت ئامادە نەبوو لەگەڵ کۆمەڵە و ڕێکخراوی چریکە فیداییەکان گوتوبێژ بکا، هەر ئەو ڕۆژە لەپاش تێکدانی دانووستاندنەکە لەفەرمانداری مەهاباد جیاجیا لەگەڵیان دادەنیشتن!!!

لێدوانە بەناوبانگەکەی خومەینی: " من نەمگوتبوو وتووێژ بکەن، وتم پێشتر گەمارۆیان بدەن" هیچ گومانێکی بۆ ئەوانەش نەهێشتەوە کە پێیانوابوو بەشێك لەدەسەڵاتی ئەو سەردەمەی ئێران لایەنداری چارەسەریی پرسی کوردستانە .

دەرکەوت کەمەبەست لەئەم گشتە هاتوهاوارە و پەیام و سەلامە بۆ چاوپێکەوتنێکی ٤٥ خولەکی چ بوو. هەر لەسەرەتاوە هەڵوێست و هەڵسوکەوت و لێدوانەکان و کردەوەکانی هەیئەتی دەوڵەت سەلمێنەری گەلێك ڕاستی بوو، ئەندامانی هەیئەت دەریانخست کە بەنیازپاکی نەهاتبوون بۆ کوردستان، نەلە قۆم نە لەتاران، نە ڕووحانییەت و نە حکوومەت باوەڕیان بەڕێکخستنی ڕێکاری پێویست بۆ چارەسەری کێشەی کورد نەبوو، ئەندامانی "هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت بۆ پرسی کورد" بەهاودەنگی وهاوبیری وهاوکاری تەواوەتی دەسەڵاتی ئێران گەمەیان بەکات کرد بۆ خۆتەیارکردنەوە و داگیرساندنەوەی شەڕیکی سەرانسەری دیکە.

نیشانەکانی ڕەفتاری هەیئەت لەخۆیدا دیاریکەری وەخت تێپەڕکردن بوو:
١ – سەرەڕای ئەوە کە حکوومەتی کاتی و هەیئەتی دەوڵەت لەگەڵ هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد ڕێك کەوتبوون لەسەر ئاگربەست و هەر دوولا ڕایانگەیاندبوو کە ڕیزی لێ دەگرن، بەکردەوە لەژێر پێیان نا و هەرگیز ڕەچاویان نەکرد، لەئاگاداری ژمارە ٤ی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورددا باس لەهێرشی باڵەفڕەکانی دەوڵەت دەکا بۆسەر سێ گوندی کورد لەنێوان ورمێ و سەلماس، هەروەها هاتوچۆ و ڕاگواستنی هێزی ئەرتەش لەسنە و سەقز و پاوە. دوکتور قاسملوو وتەبێژی دەستەی نوێنەرایەتی کورد لە قسە ڕێکوپێکەکانی لەدانیشتنە فەرمییەکەدا ناڕەزایەتی دەربڕی لەڕێزنەگرتنی دەوڵەت لەئاگربەست .

٢ – ڕاگەیاندنی چەوت و ناڕەوا لەلایەن چمران کە بۆخۆی ئەندامی هەیئەتی دەوڵەت بوو، خلخاڵی و منتظری. وتەبێژی نوێنەرایەتی کورد ناڕەزامەندی دەربڕی بەرامبەر بەو وتە پڕوپووچانە .

٣ – خۆدزینەوە و خۆشلویَ نەکردن بۆهیچپیەك لەپرسە سەرەکیەکانی کوردستان بەتاییەت خوازیاریە سیاسییەکان .

٤ – پەسند نەکردنی داوای دەستەی نوێنەرایەتی کورد بۆ گۆڕینەوەی بەندکراوەکان.

هەندێك باس لەوە دەکەن کە حکوومەتی کاتی و ئەندامانی هەیئەتی تایبەت بەکوردستان باوەڕیان بەدۆزینەوەی ڕێگاچارەسەرییەك بوو بۆ پرسی کوردستان، بەڵام بۆ هەڵسەنگاندنی ئەو لێکدانەوانە جگە لەو خاڵانەی لەسەرەوە باسمان لێوە کرد ئاماژە بەلێدوانی دووکەس لە ئە ندامانی هە یئە تی دە وڵە ت دە کە ین:

عزت الله سحابی لەوتووێژ لەگەڵ "چشم انداز ایران"، خاکەلێوەی ١٣٨٢ ڕادەگەیەنێت:
" کاتێك لەکوردستان گەڕاینەوە بۆ تاران، لێکدانەوەکانم پێیانسەلماندم کەخەڵکی کوردستان داخوازییان هەیە، بەڵام جوداییخوازنین، لەگەڵ حکومەتی ناوەندین، ڕکابەری شۆڕش و شیعە نیین، بەڵام هێزە سیاسییەکان دۆخێکی وایان چێ کردووە کەمن ناوی فێئودالیتەی (دەرەبەگایەتی) سیاسیم لەسەرداناوە." ل٦٥

لەشوێنێکی دیکەدا باس دەکا :
" من ئەگەر بمهەویَ لەگەڵ خودموختاری کوردستان ڕیکبکەوم، وەك وەیە کە پێم بێژن ئەشێ دەستەکانت ببڕی، لێی دەگەڕێم دەستم ببڕن بۆ ئەوە کە واژۆی لەسەر نەکەم." ل٦٦

صباغیان بۆ خۆی پەنجە دەخاتەسەر ئەوە کە:
" من وا بیر دەکەمەوە پرسەکانی کوردستان ڕەهەندی قووڵ و بەربڵاویان هەیە و توێژینەوەیەکی پسپۆرانە هەڵدەگریَ چ لەڕووی

سیاسی و چ لەبواری کۆمەڵناسی. ئەگەر ئەو ئەرکەی ئێمەیان بەکوردێك سپاردبا، بەبڕوای من وردترو هەمەلایەنەتر هەڵسەنگاندنی دەکرد بۆ کێشەکانی کوردستان. بەڵام من یەکەمجار بوو کە ڕیگەم لەکوردستان کەوتبوو." ڵ ٥٠

لەجوابی ئەو پرسیارە کە:
" ئەو ڕێکخراوە کە ئێوە تێیدا بەشدار بوون، پێش سەرکەوتنی شۆڕش هیچ هەستیارییەکتان بەرامبەر بە پرسی کورد بووە؟"

صباغیان وا بەرسڤ دەداتەوە :
" نا، نهچت یٚزادی ایران هیچ بەرنامە یان شرۆڤەیەکی ڕوونی لەسەر ناوچەی کوردستان نەبوو" .

لەدرێژەی قسەکانیدا دەڵێ:
" لەپاش شۆڕش، گرژی و شڵەژاوی لەکوردستان ڕووی دا، کوردەکان هەندێك پرۆژەیان بوو، ئێمە دەمانگوت "خودگردانی" ئەوان باسیان لەخودموختاری دەکرد، ڕەوش خەریك بوو شپرزەتر دەبوو، چەمران چوو بۆ کوردستان. هێشتا سپای پاسداران دانەمەزرابوو و حکوومەتی ناوەندی هەستی بەوە کرد کە تەنگژەی کوردستان مەترسی دەخاتە سەر ڕیگای شۆڕش... یەکەم کەس کە سەفەری کوردستانی کرد دوکتور چمران بوو، لە سەروبەندی مانگی ڕەشەمە و خاکەلێوەی ٥٨، هەڵسەنگاندنی دۆخی ناوچەی کرد و گوتی کە دەبێ ڕێکاری شەری پارتیزانی بگرینە بەر." ل٥١

چمران ئەندامی هەیئەتی دەوڵەت بوو، بەڵام صباغیان ئەوا لەسەری دەدوێ:
" چمران زۆر باوەڕی بەوتووێژ نەبووو، دەیگوت من چوومەتە ئەو ناوچەیە و دەیناسم ." ڵ٥٣

صباغیان لەسەر ئەرکەکانی هەیئەت دەدوێ:
" لەگەڵ ئیمام ڕاوێژمان کرد و ئیجازەی وتووێژ لەگەڵ حیزبە سیاییەکانمان لێ وەرگرت." ل٥٦

بەڵام دوایی ئەوەی لێ زیاد دەکا:
" مەرجی ئێمە لەدانیشتنی مەهاباد بەجێ نەگەیشت و تێکچوو." ل٥٦
هەروەها سحابی لە هەڤپەیڤینێک لەگەڵ ئەم گۆڤارە دەڵێ:
" ئێمە بەئێختیاراتی تەواو و بە بودجەوە، سەفەری کوردستانمان کردبوو، لەهەمانکاتدا ئێمە ڕاسپاردەی وتووێژیش بووین. " ل٦٩
پێش ئەوە سحابی ئاوا بڕوای خۆی بەچارەسەریی پرسی نەتەوەیی ئاشکرا دەکا:

" من لەشوورای ئینقلاب قسەم کرد لەسەر"ستم مچاعف" نەلەسەر پرسی زمان، بەڵکوو لەبەر دواکەوتوویی کوردستان کە بەڕاستی لەتەواوی ئێران دواکەوتووتر بوو. ل ٦٩

فروهر:
داریوش فروهر کە لەلایەن شەخسی خومەینی بۆ وتووێژ لەگەڵ کورد دیاری کرابوو دمڕاست و وتەبێژی هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت بوو، زۆر خۆی دەنواند بۆ دەرخستنی ئەوە کە حەز ئەکا ڕێکارێك بدۆزێتەوە بۆ چارەسەرکردنی دۆزی کورد. زۆر کەس لەنیازپاکی فروهر قسە دەکەن. سحابی لەدرێژەی وتووێژەکانی لەگەڵ گۆڤاری ناوبراو نهێنییەک دەدرکێنیت :

" کەمێك بەرلەوە کە ئێمە دەسنیشان بکەن بۆ هەیئەتی تایبەت بەکوردستان، شەخسی ئیمام خومەینی لەدەرەوەی هەیئەتی دەوڵەت و شوورای ئینقلاب، فروهری وەك نێردەی تایبەت بەخۆی ناردووە بۆ

کوردستان. ئاغای خومەینی سەربەخۆ بوو و لەدەرەوەی شوورای ئینقلابیش چالاك بوو. پاشان فروهر بەئێمەی گوت کە ڕایانسپاردووە بۆ ئەوە کە عیزەددینی حوسێنی ڕازی بکا و بیگەیەنێتە قۆم بۆ ئەوە کە ئیمام قسەی لەگەڵ بکا و لەڕاستیدا بەمجۆرە"فتنە" لەکوردستان بچێتە دەر." ل ٦٩

ئەو وتەی سحابی مانای ئەوە نییە کە فروهر جێی متمانەی کەسێك بوو کە فەرمانی جیهادی دەرکرد بۆ کوردستان؟ ئەوە ناگەیەنێت کە لەگەڵ خومەینی ڕیك کەوتبوون بۆ نەهێشتنی "فتنە" لەکوردستان؟ بۆ دەستبەسەرکردنی مامۆستا شێخ عیزەددین کە سەرۆکایەتی دەستەی نوێنەرایەتی گەلی کوردی لەئەستۆ گرتبوو بۆ دۆزینەوەی چارەسەرییەك بۆ پرسی کورد؟

ناساندنی هەیئەتی کورد بەناوی ڕێکخراوەکانیان هۆی ڕاستەقینەی تێکدانی دانیشتنەکە نەبوو، لەڕاستیدا دەوڵەت و نوێنەرەکانی لەهەیئەتی تایبەت بەکوردستان شانۆیەکیان دەگێڕا و ئەو دانیشتنەشیان دیاری کردبوو وەك پەردەی ئاخر. ئەوان ڕێککەوتبوون لەسەر ڕەتکردنەوەی داخوازییەکان و لە سەرکوتکردنی بزووتنەوەی کورد، لەبیانوویەك دەگەڕان بۆ خۆدەربازکردنیان لە"گوتوبێژ". ئەو "ناساندنەش" نەبا پاساوێکی دیکەیان دەدۆزییەوە.

خودگەردانی

هەیئەتی دەوڵەت لەپاش هەڵسووکەوتی تێکدەرانەیان کە بەدوور بوو لەئوسوول و ئەخلاقی سیاسی، بەرلەوە کە مەهاباد و گوتوبێژ و چاوپێکەوتن و" چارەسەری" بەجێ بێڵن، کۆپی ئەو گەڵاڵەیەی کە ئامادەیان کردبوو ناردیان بۆ هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد. هەیئەتی دەوڵەت لەڕۆژنامەی اگلاعات ڕێکەوتی ٢٩ ی سەرماوەزی ٥٨ گەڵاڵەی خۆی بڵاو کردەوە و داوای لەخەڵك و ڕێکخراوە

سیاسیەکان کرد کە بۆچوونی خۆیان بۆ چاکسازی لەسەری ڕابگەیەنن. ئەگەر مەبەست لە ڕێکخراوە سیاسیەکان بەشێکیشیان پێکهاتە کوردەکان بگرێتەوە، دیار نییە هەیئەتی دەولەت بۆچی ئامادە نەبوو لەگەڵیان لەسەرمێزی وتووێژدا بیروڕا بگۆڕێتەوە، بەڵام ئێستا داوای دەربڕینی بیروڕایان لێدەکات؟

هەر لەسەرەتاوە دیار بوو کە ئەوان حەز ناکەن لەسەر مێزی وتووێژ باس لەخودموختاری بکەن و لەبەرامبەردا ئەو گەڵاڵەیان بڵاو کردەوە. ئامادەش نەبوون کە بەشێوەیەکی شارستانیانەت پێشکەشی نوێنەرایەتی کوردی بکەن.

هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد وەڵامێکی سیاسی- حقوقی لەچوار لاپەڕەدا ئامادە کرد و بڵاوی کردەوە. جەنابی صارمخانی صادق وەزیری زەحمەتی ئامادەکردنی وەوەستۆ گرت. دەسخەتەکەی لەلای ئێمە ماوەتەوە. لەلایەن ڕیکخراوە پێشکەوتووەکانی ئێران هێرش کرایە سەر ئەو دەسپێشخەرییە ناڕەوایە و گەڵاڵەی "خود گەردانی" یان ڕەد کردەوە.

لێرە نامانهەوێ بەدووورودرێژی باس لە دانەبەدانە خاڵەکانی گەڵاڵەی "خودگەردانی" و بەراوەردکردنی لەگەڵ گەڵاڵەی ٢٦ خاڵی بکەین، دەیهێڵێنەوە بۆ کاتێکی دیکە .

گەڵاڵەی "خودگەردانی" کە لە ١٣ خاڵدا ئامادە کراوە جوابی پێداویستیەکانی مێژوویی سیاسی، چاندی و کۆمەڵایەتی و ئابووری گەلی کورد ناداتەوە. بەرچاوترین و گرنگترین بەشی مافی نەتەوەیەك بۆ بەدستەوەگرتنی چارەنووسی خۆی بەشێوەی خودموختاری یان فیدرالیزم بریتییە لە بەدەستەوەگرتنی دەسەڵاتی سیاسی. لەنووسراوەی "خودگەردانی" خۆیان لەو بەشە گرنگە گێل و نەبان کردووە و

هەندێك باسی ئیداریی و كارگێڕییان هێناوەتە گۆڕێ كە پەیوەندی بەداخوازیەكانی كوردەوە نییە. باس لەشوورا و دیارینەكردنی پێناسەیەک، دیارینەكردنی سنوورەكانی ناوچەی ژێردەسەڵات، لەپەراوێزخستنی پەروەردە بەزمانی زگماكی چەند خاڵی سەرەكین كە لەو گەڵاڵەیەدا زەق بوونەتەوە. بەگشتی گەڵاڵەی "خودگەردانی"بەهیچ شێوەیەك چارەسەری پرسی كوردی نەدەكرد و بەو هۆكارەش لەكوردستان نێوی "سەرگەردانی" یان لەسەر دانا.

دەسكەوتنەكانی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی كورد:
چالاكییەكانی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی كورد هیچ دەركەوتەیەكی لەلایەن و لەگەڵ دەسەڵاتی ئێران لێ وەدی نەهات بەڵام گەلێك لێكەوتە و بەرهەمگەلی بەكەڵكی لەگەڵ خۆی هێنا:

١ – بەهێزترین و بەرزترین دەسكەوتی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی كورد ئەوە بوو كە دەولەتی كۆماری ئیسلامیی ئێران دانی بەنوێنەرایەتی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی كورددا هێنا. سەرباری ئەوە كە هەیئەتی كورد نە خۆشەویست بوو بەلای ئەوان و نەش خوازراو، كەمۆكەیەک هۆگریشییان بۆی نەبوو، لەگەڵ ئەوەش كە دەیانزانی حیزب و ڕێكخراوە سیاسییەكانی كورد پێكهێنەرین و تێیدا جێیان گرتووە، نەیانتوانی پشتگوێ بخەن و دانیشتن و چاوپێكەوتنیان لەگەڵ ئەنجام دا. هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت بۆ پرسی كورد نەیتوانی هیچ گرنەیەك بدۆزێتەوە و بەمجۆرە خۆی ڕادەستی ڕاستییەكی مێژوویی-سیاسی كورد كرد. تایبەتمەندییەكانی بزووتنەوەی كورد لەلایەن دەوڵەتەوە بەفەرمی ناسران و ملیان بۆ ئەو ڕاستییە ڕاكێشا كەكوردستان جێگە و پێگەی خۆی هەیە، ڕاگەیاندنی گەڵاڵەی "خود گەردانی" سەرەڕای جیاوازیەكانی لەگەڵ گەڵاڵەی خودموختاری هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی كورد، ئەو بۆچوونە پشتڕاست دەكاتەوە .

٢ – هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد لەئەنجامی ئەو تێگەیشنە و پێگەیشتنە دامەزرا کەهێزەکانی کورد هەستیان بەپێداویستتیەکی مێژوویی کردبوو لەو جەنگەوگەرمەیەدا و زاڵ ببوون بەسەر کێشە ناوخۆییەکان، دووربوونەوە لەملمانێ و مشتومڕەکانی پێشوو، هێزە جۆراوجۆرەکان بە ئیدەئۆلۆژیە جیاوازەکان لەدەوری یەك کۆ بوونەوە، هەڵوێستی یەکگرتوویان گرت و پرسی مێژوویی و نەتەوەیی کوردیان لەژێر دروشمی خودموختاری کرد بەدروشمی سەرەکی بۆ داخوازیەکانی ئەو سەردەمە .

٣ - پێکهاتەیەکی لەم شێوەیە لەخۆیدا سەرکەوتنێکی مەزن بوو، تەواوی هێزە سەرەکییەکانی کوردستان تێیدا جێیان گرتبوو، بەشێوەی فەرمی، بەسەربەرزی، بەزلهێزی و کەڵکوەرگرتن لەپشتگیری هەموو چین و توێژەکان، بەبەشداری توێژی باڵای کۆمەڵگای کوردستان، توانیان داخوازەکانیان کۆ بکەنەوە و لەسەری ساغ ببنەوە و بڵاوی بکەنەوە. لەگەڵ ئەوەش کەهەیئەتی دەوڵەت فرە چالاکی نواند بۆ نانەوەی دووبەرەکی لەنێوان پێکهاتەکانی هەیئەتی کورد، بەڵام هەوڵەکانی مایەپووچ بوون .

٤ - ئامادەکردن و ئاراستەکردنی گەڵاڵەی ٢٦خاڵ، هەتا ئەوڕۆشی لەگەڵ بێ یەکێك لە ڕێکوپێکترین، بەپێزترین، بەربڵاوترین، پوختەترین و پێگەیشتوانەترین پرۆژەی مافی نەتەوەییە. ئەو پرۆژەیە لەلایەن پێکهاتە سیاسییەکانی ئێران وەك ڕێکخراوی چریکەفیداییەکانی گەلی ئێران، بەرەی دیمۆکراتیی نەتەوەیی ئێران، ڕێکخراوی موجاهیدینی گەلی ئێران و کۆمەڵێك ڕێکخراوی سیاسی ئێران پشتگیری لێکرا. ئەم گەڵاڵەیە بەمجۆرە بوو بەبنچینە و بنەمایەکی بەهێز بۆ داهاتووی بزاڤی کورد. مخابن هیچکاتێك هەیئەتی دەوڵەت دەرفەتی بەدەستەی نوێنەرایەتی کورد نەدا کە باسە بنەڕەتیەکانیان لەگەڵ بێنینە گۆڕێ و ئەو گەڵاڵەیان پێشکەش بکەن.

گەلاڵەی ٢٦ خاڵ لەلایەن جەنابی صارمخانی صادق وزیری ئامادەکرا، لەماڵی ئێمە کە بەشانازییەوە میوانداریمان لێ دەکرد، من بۆ خۆم ئاگام لێ بوو لەماوەیەکی کورتدا نزیك کاتژمێرێکی خایاند، تەنیا بۆخۆیان دەوریان تێدا بینی جگە لە گۆڕینی چەند وشە، بەتەواوی لەلایەن ئەندامانی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد پەسند کرا. جەنابی صارمخان بۆ چاوەدێری دانووساندنەکان سەفەری کرد بۆ مەهاباد و چالاکیی و تێکۆشانی بەرچاوی بوو بۆ بەرەو پێشەوە بردنی ڕەوتی سیاسی کوردستان. لەماوەی مانەوەیان لەمەهاباد بەشداری دانیشتنەکانی هەیئەتی نوێنەرایەتی کوردیان کرد و پێکهاتەکان گەلێك لەبوونی خۆیان و لە لێدوانە بەکەڵکەکانیان سوودیان وەرگرت. لە تارانیش وتە بێژی کۆمە ڵی کوردە کانی دانیشتووی ناوە ند بوو وگە ڵێك چالاکی بە نرخی نواند و لە ڕاستی دا باڵوێزی بزووتنە وە ی کورد بوو لە تاران، جێگە ی ڕێز و متمانە ی کۆ ڕوکۆمە ڵ وپێکهاتە سیاسیە کانی ئێران بوو، ئە ندامی پێکهێنە ر و بە ڕێوە بە ری بە رە ی دیموکرات نە تە وە یی ییران بوو. کۆمە ڵی کوردە کان بە یارمە تی هێزی چە پ و ئازادیخوازی ئێران لە بواری سیاسی، ڕاگە یاندن، دە رمانی و ماڵی یارمە تی بزووتنە وە ی کوردستانیان دا.

٥ ـ گەلاڵەی ٢٦ خاڵ بەهۆی ناوەرۆکی بەپێز و دیمۆکراتیك و پێشکەوتووانەی، سەرنجی کۆڕوکۆمەڵ و پێکهاتە سیاسییەکانی ئێرانی بۆ لای خۆی ڕاکێشا و بوو بەسەرچاوەیەك بۆ بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی، هەروەها مایەی دڵگەرمی و هیوای ئازادیخوازان لەئێران. لەڕاگەیاندن و شرۆڤەکاندا پشتیان پێ دەبەست و کاردانەوەیان نیشان دەدا .

کاتیک پاڵێوراویی مەسعوود ڕەجەوی سەرۆکی ڕێکخراوی موجاهیدینی خەڵك بۆ سەرکۆماری ئێران ڕاگەیەندرا، ناوبراو

لەڕاگەیاندنی گشتی و لەبەرنامەی خۆی بۆ داهاتووی ئێران بەڵێنی چارەسەریی پرسی کورد لەسەربنەمای گەلاڵەی ٢٦ خاڵی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلێ کورد ڕاگەیاند. هەیئەتی کوردیش پشتگیری هێزەکانی بەشداری ناوخۆی بۆ ناودێری رەجەوی پەسند کرد و بڵاوی کردەوە. ڕاکێشانی هێزی پێشکەوتووی چەپ ودیمۆکرات وئازادیخواز لەئێران بەشێك لەسەرکەوتنەکانی هەیئەتی کورد بوو .

٦ -دەستەی نوێنەرایەتی کورد بەڕاگەیاندنی ئاگربەست سەرکەوتنی بەدەست هێنا بۆ ئەوە کە بۆ ماوەیەك هەتا بەهاری ٥٩ بەرگری بکا لەشەڕی کوردستان. دەولەتی کاتی ئاگربەستی ڕاگەیاند و ملی ڕاکێشا بۆ بەرگری لەهاتوچۆی ئەرتەش و پاسداران لەکوردستان، هەر چەند کە کەموکۆڕیشی تێدا بوو.

٧ –دەستەی نوێنەرایەتی کورد بەنوێنەرایەتی لەهێزە سیاسییەکانی بەشدار، بەدەربڕینی ناڕەزامەندی لەشێوەی بەڕێوەچوونی "مجلس خبرگان" و ناوەرۆکی دژ بەدیمۆکراسی، ئازادی و مافی نەتەوەیی گەلانی ئێران لەناو دەستووری پەسندکراو، لەڕاگەیەندراوی ژمارە٢ ڕێکەوتی ٩ی سەرماوەزی ٥٨ ڕایگەیاند کە لەرێفراندۆم بۆ دەستووری داهاتووی ئێران لەڕۆژەکانی ١١ و ١٢ ی سەرماوەز بەشداری ناکا. لەهەمانکاتیشدا بۆ ڕیزگرتن لەدیمۆکراسی و ئازادی و بەڕێوەچوونی ڕیفراندۆم لەکەشوهەوایەکی دیمۆکراتیك، لەڕاگەیاندنی ژمارە٣ ڕێکەوتی ١١ی سەرماوەز لەڕۆژی دووهەمی گشتپرسی، خەڵکی ئاگادار کردەوە کە پێشمەرگەکانی کوردستان پاراستن لەدەنگدانەکان دەگرنە ئەستۆی خۆیان .

٨ - دەستەی نوێنەرایەتی بزووتنەوەی کورد بۆ ڕای گشتی ئێران و جیهان دەریخست کە لەڕووی بنەمای ئاشتیخوازی، بەنیازپاکی ڕووی لەوتووێژ و دیالۆگ کردووە و باوەڕی پتەوی بەچارەسەری سیاسیی

پرسی کورد هەیە، بەڵام لەهەمانکاتیشدا لەدرووشمەکانی گەلی کورد پاشەکشە ناکات. لەبەرمبەردا هەیئەتی تایبەتی دەوڵەت بۆ پرسی کوردستان کەوتە بەر تەوس و پلار و کۆمەڵیك ڕەخنە و ناڕەزایی لەلایەن هیزە سەرانسەرییەکانی ئێران.

٩ - گەلی کورد بەڕاستی و بەتەواوی پاڵنەر و پاڵپشتی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد بوو، خۆپێشاندانەکانی ڕۆژی ٦ی سەرماوەز وەرچەرخانێك بوو،هەڵگری پەیامێك بوو بۆ هەیئەتی هەڵبژاردەی دەوڵەت، بەدەنگی بەرز لێدوانەکانی چەواشەکارانەی هەندێك لەبەرپرسانی قۆم و تارانیان ڕەد کردەوە و بەهەموو گوڕ و تینی خۆیان دەوڵەتیان ئاگادار کردەوە کەهەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد نوێنەری ڕاستەقینەی خەڵکی کوردستانە و تاکەمەرجەع و بەردەنگە بۆ وتووێژ لەگەڵ نوێنەرانی دەوڵەت. لەهەمانکاتدا بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی و ئازادیخوازی سەرانسەریی ئێران و ڕێکخراوە سیاسییەکان بەتێئۆری و بەکردەوە پشتیوانی و چالاکی بەرچاویان دەردەبڕی لەهێزەکانی کورد و بزاڤی کوردستاندا.

١٠ – ئۆرگانێکی لەوچەشنە تیشکی خستۆتە سەر بزووتنەوەی کورد و ئەزموونێکە بۆ داهاتوو و دەکرێ وەك دیاردەیەکی بەهێز و رێفێرنسێك ببێتە چرای ڕێگای داهاتووی بزووتنەوەی کورد .

دەرەنجام:
گەورەترین سەرکەوتنی بزووتنەوەی کوردستان ئەوە بوو کە توانی پرۆسەی سیاسیی چارەسەریی بەسەرقۆم و تاراندا زاڵ بکا و پێکهاتە سیاسییەکانی کوردستان بەشداری دانووستاندنەکان بن. هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد چوارچێوەیەك بوو بۆ بەڕیوەبردن وهەڵسووڕاندنی ئەو پرۆسە سیاسییە. پێشهاتەکانی دوایی کە لەمپەر و تەگەرەیان خستە بەردەم ڕەوتی سیاسی پەیوەست نەبوو بە ئیرادەی

نوێنەرایەتی کورد، دەگەڕێتەوە سەر ئەوە کە ویستی دەسەڵاتدارانی ئێران نە چارەسەری پێ بوو نە نەخشەڕگەی دەربازبوونی ئاشتیانە لەو دۆخە چەقبوستووە سیاسییەدا. پەیوەست بوو بەوە کە خۆیان لە جەوهەری پرسەکانی کوردستان دەدزییەوە. هیچکاتێك دەزگا دەوڵەتییەکان کێشەی کوردیان وەك پرسێکی سیاسی هەڵنەسەنگاند، لەڕوانگەی ئێسلامی سیاسی و لەڕووی ناسیۆنالیزمی ئێرانی خوێندنەوەیان بۆ دەکرد و ئەو دوو دۆکترینەش لەبنج و بنەما لەگەڵ مافی نەتەوەیی و ئازادی و دیمۆکراسی دوژمنکاریان هەیە. کورد ئەگەر پاسداری ئیسلام و سەربازی ئێرانیش بایە دیسان نەیدەتوانی ناوەرۆکی دەستوور و یاساکان بگۆڕێ، یاساکانی کە لەگەڵ خوازیارییەکانی کورد و هەروەها بزووتنەوەی کۆمەڵایەتی ئێران واتە یەکسانی و بەرابەری لەدژایەتیدا بوو، دە سە ڵاتدارانی ئێران باوەڕیان بەسەروەری یاسا و دەسەڵات بۆ خەڵك نەبوو .

خروشچۆف جارێك لەڕێکخراوی نەتەوەیەکگرتووەکان ڕایگەیاند :
" ئەوەی کە هی ئێمەیە هی خۆمانە، ئەوەی کە هی ئێوەیە گوتوبێژی لەسەر دەکەین." کاری کورد لەگەڵ کۆماری ئیسلامی لەوەش بەدەر بوو، ئیسلامی سیاسی هی خۆیان بوو و ئامادەش نەبوون لەسەرخودموختاری گوێ لەهەیئەتی نوێنەرایەتی کورد بگرن. بەبیانووی جێگرتنی حیزب و ڕیکخراوی سیاسی لەناوهەیئەتی کورد، تەنیا دانیشتنی فەرمییان تێکدا لەحاڵەتێکدا کە" ئیجازەی وتووێژ لەگەڵ ڕیکخراوە سیاسیەکانیان لەئیمام وەرگرتبوو ".

ئەگەرهەیئەتێك بەڕاستی و بەدرووستی بەدوای چارەسەری سیاسیدا بگەڕێ، بۆچی دەبێ یەکێك لەئەندامانی وەزیری دیفاع بێت و چەند ئەرتەشیی پلەباڵا بەشداری تێدا بکەن؟ مصگفی چمران وەزیری پاراستن یەکێك لەو کەسانە بوو کەهێرشەکانی بۆ سەرکوردستان دەست پێکرد و لەپەیوەندی هەمیشەیی لەگەڵ خومەینی دابوو.

لەغەیری دوژمنكاریش هیچ بەرنامەیەكی دیكەی نەبوو بۆ كوردستان. ئەو پیاوە ئیسلامیستە كۆنەپارێزە كە لەڕێكخراوە توندوتیژەكەی "امل" لەلوبنان پەروەردە ببوو لەیەكێك لەلێدوانەكانیدا كوشتاری بەكۆمەڵی خەڵكی قارنێ بە " حادپە" نێو دەبا ودەڵێ:

دشمنان ما در كردستان ێتش جنگ را روشن ساختند، با تكیه به ایدئولۆژی مادیگری و چد خدایی خود و با اتكا بەنیروهای اهریمنی ابرقدرتهای غرب و شرق سعی كردند كه ایدئولۆژی اسلام ما را بەشكست بكشانند. " پاشان لەسەر كوشتاری قارنێ نایشارێتەوە كەلەگەڵ "حسنی" امام جومعەی ورمێ كە فەرمانی ئەو كوشتارەی دەركردبووهاودەنگ و هاوبیرە و ئێژێ: " " ...نقده شهری است ترك نشین..." كردستان، دكتر مصگفی چمران، حادپەقارنە١ نهچت ێزادی ایران"WWW.nehzateazadi.org

تێكەڵاویی چمران لەناو هەیئەتی دەوڵەت بۆ پرسی كورد، مانای ئەوە بوو كە بەشداری لایەنی ئەمنییەتی و ئەرتەشی لە ئەولەوییەتی كاریان دابوو، ئەوەش مانایەكی تری نەبوو جگە لە هەڵبژاردنی ڕێگای سەربازی و ئەمنییەتی بۆ كوردستان .

بەسەرچڵی و بەگشتیی، كوردستانی ٥٧ و ٥٨ بەكردەوە كۆمەڵگایەكی لاییك بوو، تێدەكۆشا بۆ ڕزگاری و دەستەبەركردنی دیمۆكراسی لەئێران و مافی نەتەوەیی لەكوردستان. ئەو قەوارەی كە لەكوردستان ڕسكابوو دەبوو بەهەر تێچوویەك هەڵوەشێتەوە. بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی كورد مخابن بەتەنیا ما و لەئێران هیچ جموجۆڵێكی بەرچاو و هەمەگیر لەشێوەی كوردستان لەئارادا نەبوو. كۆنەپارێزی و دیكتاتۆری باڵی بەسەر ئێراندا كێشابوو و ئازادیخوازیی بەرەو كزی دەڕۆیشت و ئازادیخوازان كەوتبوونە بەر شاڵاوی گرتن و كوشتن، ڕاوەدوونان و لەسێدارەدان.

سەرهەڵدانی کورد بەشی ڕۆژهەڵاتی کوردستان گەلێك لاپەڕەی زێڕینی لەدڵی مێژوودا تۆمار کردووە، بەشداری نەکردن لەڕیفراندۆمی کۆماری ئیسلامی وهەروەها لەڕیفراندۆمی دەستووری پەسندکراوی "مجلس خبرگان" لەڕاستیدا خەبات و خۆ بەدوور ڕاگرتن بوو لەدامەزراندنی دیکتاتۆری سیاسی و ئایینی و ماڵوێرانی فەرهەنگی و ئابووری.

نوێنەرایەتی فەرمیی کورد لەسایەی خەبات و خۆبەختکردنی پێشمەرگە ئازا و قارەمانەکانی هێزە سیاسییەکانی کوردستان وەدی هات. گەل و ڕێکخراوە سیاسییەکان و پێشمەرگە سێکۆچکە و بناوانی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد بوون. سەرنەگرتن لەچەمکی وتووێژدەگەڕێتەوە بۆسەر ئیرادەی زاڵبوونی شەڕ بەسەر ئاشتی، تارمایی بەسەر ڕووناکایی، خواروخێچی بەسەرڕاستیدا.

کوردستان ئاشتیخواز بوو.

درێژەی هەیە:
تکا لەو خوشك و برا بەڕێزانە دەکەین کە هەر بەڵگە ونووسراوەیەك کە پەیوەست بێ بە بزووتنە وە ی کورد لە و سە ردە مە بە تایبە ت بە هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد، بە کۆبوونەوەکان و ڕێککەوتنەکان ، ئەگەر بۆیان دەگونجێ بەو ناونیشانەی خوارەوە بۆمانی بنێرن، پێشەکی سپاسی یارمەتیەکانیان دەکەین.

عەزیز مامڵێ
٢٠ی سەرماوەزی ١٣٩٩
فەرەنسا، 10ی دیسەمبەری 2020
azizmameli1950@gmail.com